

කාර්යාලය

2020 අප්‍රේල් - ජූනි
39 වෙළුම් 04 - 06 කළුතරක

රු. 20/-

- 2 ○ උතුරු කොරෝනේ සමාජ, ආර්ථික තොරතුරු බිඳක්
- 3 ○ මූලස වැඩාකරුවන්ගේ තුමෝෂායන් පිළිබඳ අවදියෙන් සිටීම ඔබගේ වගක්මක්
- 6 ○ ක්‍රුෂ්ඩ, සුලු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවහාර සංවර්ධනය
උදෙකා ණ්‍යාය ඇප ආවරණ ගෝපනා තුම
- 12 ○ විනයේ ආර්ථික වර්ධන වේගයෙහි පහළ බැසිම
අනෙකුත් ආකියානු රටවල් කෙරෙහි බලපාන ආකාරය
- 16 ○ තුක්ත කළේම පොළුණාය කරන කළ සළේම උච්චර
- 21 ○ ගෝල්ය දේශගුණික අවදානම් දැරුණය
- 25 ○ මූදල් ප්‍රතිපත්ති ත්‍රිකාත්මක කිරීම: දුවැඹුලතා කළමනාකරණය සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්යාලය

ISSN 1391-3697

9 770041 001571

02046

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව

නැගෙනහිර ආසියාවේ පිහිටා ඇති උතුරින් සහ වයඹින් විනයෙන් සහ රුසියාවෙන් ද අනෙක් දිසාවලින් ජපන් මූහුදෙන් සහ කහ මූහුදෙන් ද සීමා වූ කොරියානු අරධීවිපයේ උතුරු කොටස නිල වශයෙන් හැඳින්වෙන්නේ “ප්‍රජාතනත්ත්වාදී මහජන කොරියානු ජනරජය” ලෙසයි. මෙහි දකුණු සීමාව වන්නේ උතුරු හා දකුණු කොරියානු රාජ්‍ය අතර පිහිටි යුද මුක්ත කළාපයයි. රටේ විශාල ම නගරය වන “පියෝංයුං” එහි අග නගරයයි.

1910 වසරේ ජපන් අධිරාජ්‍යයට නැතු වූ මෙම සුමිය 1945 දේ වන ලේක යුද්ධයෙන් ජපානය පරාජයට පත් වන තරු ම ජපන් අධිරාජ්‍යයේ කොටසක් ලෙස පැවතුණා. ඉන්පසු මෙම සුමිය උතුරු හා දකුණු වශයෙන් දෙකට බෙදුණු අතර, උතුරු කොරියාව සේවියට සංගමය විසිනුත් දකුණු කොරියාව ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය විසිනුත් පාලනය වුණා. නැවත එක්සත් විම සඳහා කළ සාකච්ඡා අසාර්ථක වූයෙන් 1948 දී වෙන ම රාජ්‍යයන් දෙකක් බිජි වුණා. 1950 දී උතුරු කොරියාව විනයේ සහ සේවියට සංගමයේ සහයෝගය ඇති ව දකුණට එරෙහි ව යුද වැ යු අතර, එහි දී දකුණු කොරියාවට ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ සහයෝගය ලැබුණා. වසර 3ක් පුරා පැවති කොරියානු යුද්ධයේ දී ඇමරිකානුවන් සහ කොරියානුවන් ඇතුළු ලක්ෂ ගණනකට පිවිත අනිම් වුණා.●

මුළු - World Fact Book
Wikipedia විශ්වකොෂේය

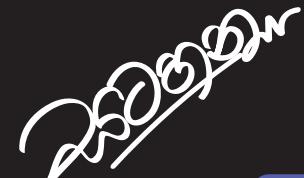
“සටහන” සගරාවෙහි පළවින අදහස් ඒ ඒ ලේඛකයෙහි ගේ අදහස් මින ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අදහස් තොවිය හැකි ය.

2018 ජනවාරි මාසයේ සිට දිකටහන් සගරාව පළ වන්නේ තොමසකට වරක් බව කරුණාවෙන් සළකන්න.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නමුත් ප්‍රියන ඔද මුදල් අණුවුම් /වෙශ්පත් මෙහි සඳහන් මිශ්නයට වැඩිමෙන් “සටහන” තැපැලෙන් ගෙන්වා ගත හැකි ය.

පටපතක මිල : රු. 20.00
වාර්ෂික දායකත්වය : රු. 320.00
(තැපැල් ගාස්තු ද ඇතුළත්ව)

අධ්‍යක්ෂ
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
තැ. පෙ. 590, කොළඹ

ශ්‍රී ලංකා කරුවන් හැඳුව තුළම්පියෙන් පිළිබඳ

අවද්‍යෙන් කේතො පෙනෙන් වෙත්තිලද

දුම්තු නිශාදී අධිකිංහ
සහකාර අධිකාරී
මූල්‍ය මුද්‍රා ජෛවය

විවිධ ක්‍රමෝපායන් යොදා ගනිමින් පුද්ගලයන් රස් කර ගන්නා තැනැත්තන් පිළිබඳ ව මේ දිනවල විද්‍යුත් හා මූලික මාධ්‍ය ඔස්සේ නිරන්තරයෙන් වාර්තා වේ. ඉතිහාසයේ සිට ම අඩු වැඩි වශයෙන් මේ වැනි සිද්ධීන් වාර්තා වුව ද අද වන විට මේ වැනි ක්‍රියාවන් හා ඒවායේ තොරු බවට පත් වී තම ධනය අනිමි කර ගැනීම ගිණුයෙන් ඉහළ ගොස් ඇත. මේ වැනි කුයි උපායන් පිළිබඳ ව විවිධ පාර්ශ්වයන් විසින් තොයෙකුත් මාධ්‍යයන් ඔස්සේ මහජනයා දැනුම්වන් කිරීම සිදු කළ ද, තව දුරටත් එ වැනි ක්‍රියා වාර්තා වීම තුළින් පෙනී යන්නේ මූල්‍ය වංචකරුවන් හා විත කරන ක්‍රමෝපායන්ගේ විවිධත්වය මෙන් ම ඒවා හඳුනා ගැනීම සඳහා ජනතාව තුළ පවතින දැනුමේ අල්ප බවයි.

මූල්‍ය වංචකරුවන් ඇතැම් විට තනි පුද්ගලයන් විය හැකි ය. නො එසේ නම් ක්‍රේයා මි හෝ ආයතන වශයෙන් ද සංවිධානය වී සිටිය හැකි ය. එ වැනි කෙබලු හෝ ආකාරයකින් පෙනී සිටිමින් සැලුපුම් සහගත ව පුද්ගලයන් රවතා මූල්‍ය හෝ වෙනත් වටිනා දී වංචික ව ලබා ගැනීම මොවුන්ගේ අහිප්‍රායයි. මේ වැනි වංචකරුවන්ගේ සාම්ප්‍රදායික ස්වරුපය වූයේ තමන් වෙද්‍යවරුන්, නිශ්චයවරුන්, ආයෝජකයන් වැනි ඉහළ පෙළේ වෘත්තිකයන් වශයෙන් හඳුන්වා දෙමින් මූල්‍ය වංචා සිදු කිරීමයි. තමුත්, අද වන විට තාක්ෂණික දියුණුවන් සමග මූල්‍ය වංචකරුවන්ගේ ක්‍රමෝපායන් ද වෙනස් මූහුණුවරක් ගෙන තිබේ. ඒ අතර අන්තර්ජාලය, විද්‍යුත් තැපෑල සහ සමාජ මාධ්‍ය යොදා ගනිමින් කරනු ලබන වෙනස් ස්වරුපයේ ලොතරයි වංචා, පුද්ගලයන් තොමග යැවීම් හරහා සිදු කරන වංචා, රවවිලි සහගත ව ලබා ගන්නා

පෙළ්ගලික හා සංවේදී තොරතුරු මස්සේ සිදු කරන වංචා, විවාහක පොරාන්දු හා අනියම් සබඳතා ගොඩ නගා ගැනීම තුළින් සිදු කරන වංචා යනාදිය පුමුබ වේ. මේ දිනවල බහුල ව සිදු වන වංචික ක්‍රමෝපායක් ලෙස ලොතරයි වංචා හැදින්විය හැකි ය. මෙහි දී දුරකථන පණිවේඩයක් හෝ විද්‍යුත් තැපෑල මගින් විවිධ පාර්ශ්ව හා සම්බන්ධ වී ලොතරයි දිනුමක් හිමි ව ඇති බව පවසා එකී ත්‍යාගය හෝ ත්‍යාග මූල්‍ය ලබා ගැනීමට ගෙවිය යුතු ගාස්තු වශයෙන් යම් ගිණුමකට මූල්‍ය තැන්පත් කරන ලෙස හෝ ජ්‍යාම දුරකථන හා විතයෙන් හෝ අන්‍යාකාරයෙන් සිදු කරන මූල්‍ය වටිනාකම් පුවමාරු කිරීමේ සේවාවන් හරහා මූල්‍ය ප්‍රේෂණය කරන ලෙසට සිදු කරන ඉල්ලීම දිවයින් සැම පුදේශයකින් ම පාහේ වාර්තා වේ. මෙම තොරතුරු වෙනත් පාර්ශ්වයකට දැනුම් දුනහොත් එකී පාර්ශ්වය කෙශනමින් ක්‍රියාත්මක වී ත්‍යාගය හෝ ත්‍යාග මූල්‍ය තමන් සතු කර ගත හැකි බැවින් කිසිදු පාර්ශ්වයකට තො දන්වන ලෙස දැනුම් දීම, මූල්‍ය තැන්පත් කිරීම සඳහා පැය කිහිපයක් වැනි සිමිත කාලයක් පමණක් ලබා දීම හා බැංකු ගනුදෙනු වේලාවන් පසු වී මෙම පණිවූඩ ලබා දීම මෙම වංචකරුවන්ගේ පොදු ලක්ෂණයන් ය. ගිණුම්වලට මූල්‍ය තැන්පත් කරන අවස්ථාවේ ද බැංකු නිලධාරීන් විසින් මේ වැනි වංචා සිදු වන බවට තෙවන පාර්ශ්ව තැන්පත්කරුවන් දැනුම්වත් කරනු ලබන බැවින් එය වළක්වා ගැනීම සඳහා මේ වැනි වංචකරුවන් හා විත කරන පොදු උපක්‍රමයක් ලෙස මෙය හැදින්විය හැකි ය.

සුප්‍රකට බහුජාතික සමාගම්වල නියෝජිතයන් ලෙස පෙනී සිටිමින්, ලොව පුරා විසිරි සිටින තම පාරිභේගිකයන් අතරින් තෝරා ගත තැනැත්තන්ට

අති විශාල මුදල් ත්‍යාග හෝ මෝටර රථ වැනි වටිනා ත්‍යාග හිමි කර දෙන බව පවසා එහි ත්‍යාග හිමි වී ඇති ජයග්‍රාහකයකු වශයෙන් හඳුන්වමින් පුද්ගලයන් රට්ටීම මූල්‍ය වංචාකරුවන්ගේ තවත් කුයා උපකුමයක් ලෙස දැක්විය හැකි ය. මෙහි දී ත්‍යාගය රැගෙන පැමිණි නියෝජිතයා ගුවන්තොටුපළ හෝ රේගු පරයන්තයන්හි රඳවා සිටින බව පවසා එකී ත්‍යාග නිදහස් කර ගැනීමට අවශ්‍ය තීරු බදු මුදල මුළුන් නම් කරන ගිණුමකට තැන්පත් කරන ලෙස දැනුම් දෙයි. එහිදී එකී නියෝජිතයා වැඩිදුරටත් දන්වා සිටින්නේ ත්‍යාග ලෙස ලැබෙන මුදල මුදා තබා ඇති බැවින්, බදු ලෙස ගෙවීමට එය යොදා ගත නො හැකි බව සහ බදු මුදල ගෙවීමට අපොහොසත් වුවහොත් තමාට නැවත ත්‍යාගය රැගෙන ලංකාවෙන් පිට්ටීමට සිදු වන බැවින් ජයග්‍රාහකයාට එම ත්‍යාගයට නැවත හිමිකම් කිමට නො හැකි වන බවයි. තම ත්‍යාගය අහිමි වේ යැයි ඇති වන ක්ෂේත්‍රක බිජ හෝ එකී බහු ජාතික සමාගමේ නියෝජිතයන් යැයි ව්‍යාජ ව හඳුන්වා දුන් පුද්ගලයන් සමග අන්තර්ජාලය, විදුත් තැපැල හෝ දුරකථන ඔස්සේ කරනු ලැබූ සංවාද තුළින් ගොඩ නගා ගත් විශ්වාසය මත මුදල් තැන්පත් කොට, ත්‍යාග මුදල කෙසේ වෙතත් තමා මහන්සියෙන් උපයා ගත් මුදල් ද අහිමි කර ගත් තැනැත්තන් අප අතර ඇත.

තවත් මෙවැනි කුයා උපකුම ලෙස ස්වයං රිකියා නියුත්තිකයන්ට සහ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයන්ට ගය පහසුකම් සැපයීමේ ව්‍යාජ ගය යොජනා කුම මෙන් ම මහා පරිමාණයේ හාන්ඩා ඇශ්වුම් ලබාදෙන බවට කරනු ලබන රට්ටීම් ද ක්‍රියාත්මක වේ. මෙහි දී එහි තැනැත්තන් පැහසුකම් ලබා දීම සඳහා මූලික තැන්පත් මුදලක් අවශ්‍ය බව පවසම්න් ව්‍යාපාරිකයන් රට්ටා මුදල් ලබා ගැනීම ද, විදේශීය රට්ටල නියෝජිතයන් ලෙස පෙනී සිටිමින් හාන්ඩා ඇශ්වුම් ලබා දීම සඳහා යැයි පැවසම්න් ඇපුම්කර වශයෙන් මුදල් ගෙන්වා ගැනීම ද සිදු කරන වංචාකරුවන් ඇත. එක් උදාහරණයක් ලෙස ප්‍රබල රටක පැවති ජනාධිපතිවරණයක දී එරට ජන්ද දායකයන් අතර බෙදා හැරීම සඳහා යැයි පැවසම්න් ප්‍රධාන අපේක්ෂකයෙකුගේ පක්ෂ සලකුණ වූ සත්ත්වයෙකුගේ දැව ආකෘති සකසා ගැනීම සඳහා මෙරට දැව නිර්මාණකරුවකු සමග ව්‍යාජ එකාග්‍රතාවක් ඇති කර ගෙනිමින්, ඒ සඳහා ඇපැයක් වශයෙන් විශාල මුදලක් වංචාකර ව ගෙන්වා ගත් අවස්ථාවක් ගෙන හැර දැක්විය හැකි ය. අන්තර්ජාලය ඔස්සේ ගාස්තු රහිත ව සීමිත කාලයක් සඳහා නිර්මාණය කර ගත් වෙබ් අඩවියක් යොදා ගෙනිමින් මෙම වංචාව සිදු කර

නිඩු අතර මුදල් ලබා ගැනීමෙන් අනතුරු ව මෙම වෙබ් අඩවිය ක්‍රියා විරිති කර තිබේ. එකී නිර්මාණකරු ඇපු මුදල් ගෙවීම සඳහා ගය මුදලක් ලබා ගෙන නිඩු අතර ඇශ්වුම් සම්පූර්ණ කිරීමට අවශ්‍ය අමුදව් ද සම්පාදනය කර ගෙන ඇත්තේ ගයට ලබා ගත් මුදලකිනි. එකී රට්ටීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අවසානයේ ඔහුට මුදල් අහිමි වූවා පමණක් නො ව හෙයකරුවකු වීමට ද සිදු වී ඇත.

මූල්‍ය වංචාකරුවන්ගේ ක්‍රමෝපායන් අතර තවත් සුලබ ව දක්නට ලැබෙන තත්ත්වයක් වශයෙන් ව්‍යාහ පොරාන්දු ලබා දීම හා අනියම් සබඳතා ඇති කර ගැනීම තුළින් සිදු කරන මූල්‍ය වංචා හඳුන්වා දිය හැකි ය. දේශීය තැනැත්තන් මෙන් ම විදේශීයකයන් ද, විදේශීයකයන් ලෙස පෙනී දේශීය පුද්ගලයන් ද මෙවැනි වංචාකරුවන් අතර සුලබ ය. මෙහි දී බොහෝ විට රට්ටීමට ලක්වනු ලබන්නේ දෙනවත් කාන්තාවන් වන අතර විවිධ සමාජ මාධ්‍යයන් ඔස්සේ මෙ වන් කාන්තාවන් හඳුනා ගන්නා තැනැත්තන් විසින් විවිධ තැනි බේග සහ ආකර්ෂණීය කතා විලාශයන් ඔස්සේ ඔවුන්ගේ විශ්වාසය දිනා ගනු ලබයි. අනතුරු ව ඉතා ලාභදායී ආයෝජනයන් සඳහා කරනු ලබන යොජනා මගින් හෝ තමන් මුහුණ දී සිටින කෙටි කාලීන මූල්‍ය දුන්කරනාවන්ගෙන් මිදීමට සහාය ලබා ගත්තා ආකාරයෙන් ඔවුන්ගෙන් මුදල් ලබා ගැනීම සිදු කරයි. දිගින් දිගට ම මෙවැනි මුදල් ලබා ගැනීම සිදු ඔවුන් තම ප්‍රේම සබඳතාව බිඳ වැවේ යැයි යන බිඳ හෝ තම සබඳතා නිත්‍යනුකුල සහකරුව දැන ගැනීමට ලැබේ යැයි යන බිඳ මත එයට එරෙහි වීමට හෝ එහි මෙවැනි වංචා පිළිබඳ අදාළ ආයතනයන්ට පැමිණිලි කිරීමට වංචාවට ලක්වන්නේ මැලි කමක් දක්වති.

එ සේ ම වැඩිහිටි විශ්වාමික තැනැත්තන් හා දුරකථන ඔස්සේ සම්බන්ධ වී ඔවුන්ගේ පාසැලු වියේ හෝ තරුණ වියේ මිතුරන් ලෙස හඳුන්වා දෙමින් තම ගලුකරුම, අසනීප තත්ත්ව හෝ වෙනත් හඳුසි අවශ්‍යතා සඳහා මුදල් උපකාර ලබා ගත්තා මුවාවෙන් පුද්ගලයන් රටවා මුදල් ලබා ගත් අවස්ථා ද වාර්තා වේ.

නිතියේ රහැනින් මිදී යැමේ පහසුව පිණිස මෙවැනි වංචාකරුවන් බොහෝවිට තම වංචාකර ක්‍රියා සඳහා වෙනත් පාර්ශ්වයන්හි තොරතුරු භාවිත කරමින් බැංක ගිණුම් විවිධ කිරීම සහ පුද්ගලයන් රටවා ගෙන ඔවුන්ගේ නමින් බැංක ගිණුම් විවිධ කිරීම සහ පුද්ගලයන් රටවා ගෙනීම දක්නට ලැබේ. කුයා උපකුම මගින් පුද්ගලයන් රටවා තැන්පත් කර ගත්තා ගැනීම හැර දැක්විය හැකි ය. අන්තර්ජාලය සීමිත කාලයක් සඳහා නිර්මාණය කර ගත් වෙබ් අඩවියක් යොදා ගෙනිමින් මෙම වංචාව සිදු හෙයකරු විශ්වාමික හෙයින් හෙයින් සිදු වී ඇත.

ස්වයංක්‍රීය වෙළඳ යන්ත්‍ර කාචිපත් (ATM) තමන් වෙත ලබා ගෙන ඒවා භාවිත කරමින් එම මුදල් ගිණුම්වලින් ඉවත් කර ගැනීම සිදු කරනු ලබයි. වංචාකරුවන්ට එරෙහි ව කරනු ලබන විමර්ශනවල පාර්ශ්වකරුවන් වීමට වංචාව පිළිබඳ කිසිදු දැනුම්වත් බවක් නොමැති තැනැත්තන්ට ද සිදු වන්නේ තමන් නො දැනුම්වත් ව වූව ද එ කි වංචාවන්ට ඒ ආකාරයෙන් හවුල්කරුවන් වී ඇති බැවිනි.

මෙ වැනි කුදා උපක්‍රම මගින් මූල්‍ය වංචා කරන තැනැත්තන් බොහෝ විට ජාලයක් ආකාරයෙන් සම්බන්ධ වී සිටින අවස්ථා ද දක්නට හැකි ය. ඇතුළු විට මෙවායේ මහ මොලකරුවන් විදේශීකයන් වන අතර ඔවුන් තම රටවල සිට අතරමැදියන් හරහා මෙ වැනි වංචාවන් මෙහෙයවනු ලබයි. එසේ ම මෙ වැනි කුදා උපක්‍රම මගින් මුදල් වංචාකරන්තන් යොදා ගන්නා උපක්‍රම විවිධත්වයකින් යුත්ත වන අතර පුද්ගලයන් රටවීමට සහ මුදල් රසකිරීමට තවින් තාක්ෂණය යොදා ගැනීම සහ අපරාධය මෙහෙයවන්තන් සංඝ ව ම සම්බන්ධ නො වී අතරමැදියන් යොදා ගැනීම යනාදී කරුණු හේතුවෙන් මොවුන් නීතියේ රහැන්ව හසු කර ගැනීම ඉතා දුෂ්කර වී ඇත.

එ බැවින්, මෙ වැනි වංචාන්ට හසු වී තමන්ගේ වටිනා මුදල් අහිමි කර ගැනීමට හේ අපරාධ සභායකයෙකු බවට පත් වී තමාගේ කීර්ති නාමය හා පෙළද්ගැලික ජීවිතය විනාශ වීමට ඉඩ නො තබා මූල්‍ය වංචාකරුවන්ගේ කුමෝපායන් පිළිබඳ ව අවදියෙන් සිටිම බැංගේ වගකීමකි. එහි දී, වංචාකරුවන් ක්‍රියාත්මක විය හැකි ආකාරය පිළිබඳ ව ඔබගේ දැනුම්වත්හාවය ඉතා වැදගත් ය. නීත්තරයෙන් මෙ වැනි කුදා උපක්‍රම පිළිබඳ ව පළුවන පුවත්පත්වාර්තා, දැන්වීම්, විදුත් මාධ්‍ය ඔස්සේ කරන දැනුම්වත් කිරීම පිළිබඳ ව මහජනයා අවදියෙන් සිටිය යුතු ය. ත්‍යාග මුදල් හේ ත්‍යාග පාර්ශ්ව හිමි වී ඇති බව පවසා යම් යම් පාර්ශ්වයන්ගේ ගිණුම වෙත මුදල් තැන්පත් කරන ලෙස කරන ඉල්ලීම්වලට හසු නොවීම ද, බහු ජාතික සමාගම, බැංකු හේ වෙනත් ප්‍රමුඛ පෙළේ ආයතනවල

නීයෝජිතයන් ලෙස හදුන්වා දෙමින් කරනු ලබන රටවීම පිළිබඳ අවදියෙන් සිටිම ද වැදගත් වේ. එ වැනි ත්‍යාගයක් පිළිබඳ ව දුරකථන පණිවුචියක් හේ විදුත් තැපැල් මාර්ගයෙන් හේ අන්‍යාකාරයකින් කරනු ලබන දැනුම්දීම්වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමට පෙර එම ආයතන සමග සංඝ ව ම සම්බන්ධ වී සත්‍ය වගයෙන් එ වැනි ජයග්‍රහණයක් තමන්ට ලැබේ තිබේ ද යන්න තහවුරු කර ගැනීම වැදගත් ය. එසේ ම සමාජ මාධ්‍ය, දුරකථන හේ වෙනත් මාර්ග ඔස්සේ හදුනා ගන්නා පුද්ගලයන් සමග සබඳතා ඇති කර ගැනීමට පුරුම ඉතා කළුපනාකාරී විය යුතු ය. තම පෙළද්ගැලික තොරතුරු විශ්වසනීය නො වන පාර්ශ්වයන්ගේ අවශ්‍යතා වෙනුවෙන් ලබා දීම නො කළ යුතු ය. තමාගේ බැංකු කටයුතුවලට අදාළ ගිණුම් අංක, කාචිපත් අංක, කාචිපත් කල් ඉක්ත් වීමේ දින, රහස් අංක (PIN) සහ ආරක්ෂිත කේත අංක කිසිවිටක අන්සුතු නො කළ යුතු ය. එසේ ම අන්තර්ජාල බැංකු හේ මූල්‍ය කටයුතුවලට අදාළ පරිශීලක නාම (User Names) හා මුරපද (Passwords) වෙනත් පාර්ශ්වයන්ට හෙළි නො කර සිටිම ද ඉතා වැදගත් ය. තව ද අන්තර්ජාල මූල්‍ය ගනුදෙනු සඳහා සැම විට ම විශ්වසනීය සේවා සපයන ආයතන හා වෙබ් අඩවි පමණක් භාවිත කිරීමට සැලකිලිමත් විය යුතු ය.

විවිධ වංචානික කුමෝපායන් මගින් පුද්ගලයන් රටවා මුදල් වංචා කරන තැනැත්තන්ගේ උපක්‍රමයන්ට හසු නො වීමේ වගකීම සේ ම වැනි ක්‍රියාවන් හේ ඒවා සම්බන්ධීත පාර්ශ්ව පිළිබඳ තමා දන්නා තොරතුරු නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන හා අනෙකුත් අදාළ පාර්ශ්වයන්ට හෙළි කිරීමේ යුතුකම ද මහජනයා සතු ව පවතියි. එ මගින් මෙ විට වටිනා මුදල් රුකු ගැනීමට හැකිවනවා සේ ම අන් අය එබදු වංචාවන්ට ගොදුරු වීම වැළැක්වීමට හා සම්ස්කරණක් වගයෙන් මෙ වැනි ක්‍රියාවන්ගේ රටෙහි කිරීතිනාමයට වන හානිය මග හරවා ගැනීමේ කාර්යයේ කොටස්කරුවෙකු වීමට ද ඔබට හැකි වනු ඇත. ●

ක්‍රුඩ, සුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය සංවර්ධනය උදෙසා තාය අංශ ආචරණ යෝජනා ක්‍රම

නිමාලු අධ්‍යක්ෂක
පේන්ඩ් සහකාර අධ්‍යක්ෂක
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව

මැලේ පියයේ බොහෝ රටවල ආර්ථික හා සමාජීය වර්ධන වේය පුළුල් කරන වැදගත් ම අංශය වන්නේ ක්‍රුඩ, සුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය අංශය (Micro, Small and Medium Enterprise (MSME)) බව ලොව සැම රටක් ම පාහේ පිළිගත්තා කරුණකි. එමෙන් ම ආර්ථික ප්‍රවර්ධනය සඳහා මෙන් ම මූලික ආර්ථික සිද්ධාන්ත සියලුමට ම විසඳුමක් මේ තුළ අන්තර්ගත වන බව ද එම රටවල වටහා ගෙන ඇත. ඒ අතර ආර්ථික වර්ධන වේය ඉහළ නැංවීම, සේවා නියුත්තිය ඉහළ නැංවීම, ඒක පුද්ගල ආදායම ඉහළ නැංවීම, මෙන් ම දිරිදා අනුපාතය පහත හෙළිමට හෝ දිරිදාව නැති කර ඇම්මට හැකි විම විශේෂ වේ. සුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය සංවර්ධනය තුළින් හා දේශීය සම්පත් උපයෝගනය තුළින් නව කර්මාන්ත හා සේවා ඇරුම්මට පිවිවහලක් ලැබීම නිසා එම දේශීය සම්පත් සැපයුම්කරුවන්ට ද ඉහත ආර්ථික සිද්ධාන්ත ඉහළ නෘත්‍ය ගැනීමට හැකි වේ.

මෙම කරුණ මත පදනම් ව ලොව අන් රටවල මෙන් ම අද වන විට ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකයේ තොරු නාර්ථය ලෙස ක්‍රුඩ, සුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය පිළිගැනීමට තරම් අප රටහි ආර්ථිකය ද මෙම අංශයෙන් ගක්තිමත් වී ඇත. එ සේ ම මෙම අංශය ශ්‍රී ලංකාව තුළ ද ආර්ථික ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනය, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය, රකියා උත්පාදනය ඉහළ නැංවීමට මෙන් ම දිරිදාව අවම කිරීම සඳහා ද විශාල දායකත්වයක් දක්වයි. ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත ව්‍යවසායයන්ගෙන් සියලු 75කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් ක්‍රුඩ, සුඩා හා මධ්‍යම පන්තියේ ආදායම්ලාභීන් විමත් මුළුව ඉතිරි කිරීම ලෙස මුදල නොමැති හෙයින් විධිමත් මුළු

වඩාත් පැහැදිලි වේ. එ මෙන් ම අප රටේ දු දේශීය නිෂ්පාදනයට මුළුන්ගේ දායකත්වය සියලු 52ක් පමණ වන අතර, මුළු අපනයනයෙන් සියලු 13ක් පමණ ද සේවා නියුත්තියෙන් සියලු 45ක් පමණ ද විම සුවිශ්චී වේ.

ක්‍රුඩ, සුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අංශයේ ව්‍යවසායකයන් ගෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් තනි පුද්ගල ව්‍යවසාය, ප්‍රවාහෙල් ව්‍යවසායකයන් ලෙස හෝ සිමිත සේවක සංඛ්‍යාවක් සහිත ව නිෂ්පාදන හෝ සේවා කාර්යයන්හි නියුතු වීමෙන් රටහි සංවර්ධනයට මහඟ ලෙස දායක වන බව පැහැදිලි ව දක්නට ලැබේ. ආර්ථික විද්‍යාවේ මූලික සිද්ධාන්තවලට අනුකූල ව තම නිෂ්පාදන හෝ සේවා සඳහා අවශ්‍ය නිෂ්පාදන සාධක රට තුළින් ම සපුරා ගැනීම නැති නම් සේවා තමා විසින් ම සෞයා ගැනීම තුළින් එම සම්පත් හිමියන් රටහි ආර්ථික ක්‍රියාවලියට සම්බන්ධ කර ගැනීම වෙනත් රටවල මෙන් ම අප රටහි ද ක්‍රුඩ, සුඩා හා මධ්‍ය පරිමාණ අංශයේ කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක් වේ. මෙහි ද මුළුන්ගේ මූලික අවශ්‍යතාව වන ප්‍රාග්ධනය තමා විසින් ම සපයා ගැනීමට ද බොහෝ දුරට සිදු වේ. එහි ද මුළුන්ට ගැටුළ රාජියකට මුහුණ දීමට සිදු වේ. තව ද, මුළුන්ට තමන්ගේ ම මුදල හෝ යාති හිතවතුන්ගේ මුදල හෝ වෙනත් සරල මුලු ක්‍රම මගින් මුදල ලබා ගැනීමට ද සිමා සහිත ය. එ බැවින් මුළුන්ට වෙනත් මුලු සේවා මාර්ගයෙන් නැතිනම් යෙයට මුදල ලබා ගැනීමට සිදු වේ. එයට හේතු වන්නේ ක්‍රුඩ, සුඩා හා මධ්‍යම පන්තියේ ආදායම්ලාභීන් විමත් මුළුන්ට ඉතිරි කිරීම ලෙස මුදල නොමැති හෙයින් විධිමත් මුළු

ආංගයෙන් ගාය ලබා ගැනීම ඉතා දුෂ්කර වීමත් ය. එමත් ම ඔවුන්ට විධිමත් මූල්‍ය ආයතන තුළින් මූල්‍ය සහාය ලබා ගැනීමට තිබෙන දුෂ්කරතා නිසා ද මහත් සේ අර්බුදකාර තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීමට සිදු වී ඇත. එහිදී ඔවුන්ට බලපාන මූලික ම ගැටුව නම් බැංකු පද්ධතිය තුළින් සහනදායී මූල්‍ය පහසුකම් ලබාගැනීම සඳහා අවශ්‍ය ඇප සුරකුම් නොමැති වීමයි. එම නිසා මෙම ආංගයේ ව්‍යවසායකයන්ට විධිමත් ආංගයේ මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට විධිමත් ක්‍රමවේදයක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඒ සඳහා බොහෝ රටවල් අනුගමනය කරන ක්‍රමවේදය වන්නේ ගාය ඇප ආවරණ ක්‍රමය හෙවත් ගාය අතිරේකකරණ වැඩ පිළිවෙළක් ක්‍රියාත්මක කිරීමයි.

ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ආංගය විධිමත් මූල්‍ය ආංගයෙන් ගාය ලබා ගැනීමේ දී මුහුණ දෙන බාධාවන් හා අහියෝග

මෙම ඇප සුරකුම් නොමැතිකමෙන් මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීම නො හැකි වීමට අමතර ව තවත් ගැටුව හා අහියෝග රායියකට මුහුණ දීමට ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ආංගයට සිදු වී ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ආංගය විධිමත් මූල්‍ය ආංගයෙන් ගාය ලබා ගැනීමේ දී විවිධ බාධාවන් හා අහියෝගවලට මුහුණ දෙන අතර එමගින් සිය පුරුණ හැකියාවන් සපුරා ගැනීම වලක්වා ගනු ලබයි. පහත දැක්වෙන අහියෝග වර්තමානයේ ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ආංගය මුහුණ දෙන අහියෝග ලෙස බොහෝ විශ්ලේෂකයන් විසින් හඳුනා ගෙනු ඇත.

1. ව්‍යවසායකත්ව පිළිබඳ ව කුසලතාවන්ගෙන් පරිපුරුණ තුළින්ට ව්‍යාපාර සම්බන්ධ අදාළ නීති රිති පිළිබඳ දැනුම මද වීම
2. ව්‍යාපාර ලියාපදිංචිය පිළිබඳ දුෂ්කරතා
3. දුරවල යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සහ පවත්නා සම්පත් සීමිත වීම
4. දැන්වමත් ලබා ගෙන ඇති ගාය සඳහා පවතින අධික පිරිවැය
5. හිණුම්කරණ හා ව්‍යාපාර පිළිබඳ තිපුණුත්වයක් නොමැති බැවින් ගාය යෝජනා ක්‍රම විශ්ලේෂණය කිරීම සහ ගාය ලබා ගැනීමේ දී අධික පිරිවැයක් දැනීමට සිදු වීම
6. දුරවල තොරතුරු පද්ධතිය හේතුවෙන් ගාය ගනුදෙනු පිළිබඳ ඉතිහාසය අඩු වීම නිසා ගාය දෙන ආයතන ඉහළ පොලී අනුපාත අය කිරීම

7. ඉහළ පොලී අනුපාත හේතුවෙන් ඉහළ ගනුදෙනු පිළිබඳ මූල්‍ය පිරිවැයක් දැරීම නිසා ව්‍යවසායකයන් අයෙරෙයට පත් වීම
8. මෙම ආංගය විශාල අවදානමක් සහිත ආංගයක් බවට පත් වී ඇති බැවින් ගාය දෙන්නන් කුඩා ගාය සඳහා වුව ද සුරකුම් ලෙස නිය්වල දේපලක් ඇපයට තබා ගැනීමට ඉල්ලා සිටීම
9. ඇපයට තැබීමට සුරකුම් නොමැතිකම. එනම්, ගාය දෙන්නන් ව්‍යාපාරයේ පැවැත්ම ගැන නොතකා අසම්මිතික තොරතුරු, ගැටුව සහ ඉහළ අවදානම මත ඇපයට අමතර සුරකුම් තබා ගැනීම.

කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාවේ ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් තවමත් ආරම්භක මට්ටමක සිටින අතර හා ඔවුන්ගේ ගුම දායකත්වය ඉතා ඉහළ මට්ටමක පවතින බැවින් ඔවුන්ට සුරකුම් ලෙස තැබීමට ප්‍රමාණවත් තරම් ඇපයක් නොමැත.

මුළික වශයෙන් බලපාන ගැටුව වන විධිමත් මූල්‍ය ආංගයෙන් මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට පවතින දුෂ්කරතා හේතුවෙන් ව්‍යවසායකයන් විධිමත් මූල්‍ය ආංගය වෙත යොමු වීමේ ප්‍රවණතාව වැඩි වී ඇත. එසේ වීමෙන් ගාය ලබා ගත් ව්‍යවසායකයන්ට ඉතා අසහනකාරී කොන්දේසිවලට මුහුණ දීමට සිදු වී ඇත. එහි දී මූලික ගැටුව වන්නේ අධික ලෙස පොලී අය කිරීමයි. කෙටි කාලීන ගාය සපයමින් අධික පොලියක් අය කිරීම මෙහි දී විශේෂිත වේ. මේ ලෙස අධික පොලියක් එම මූල්‍ය ආයතනවලට ගෙවීමට සිදු වීම හේතුවෙන් බොහෝ ව්‍යවසායකයන් අපේක්ෂා හංගත්වයට පත් වී තමා මහත් ආංගයෙන් ආරම්භ කළ ව්‍යවසාය කෙටි කාලයක් තුළ අත්හැර දැමීමට සිදුවන අතර විවිධ ආරථික අර්බුද ගණනාවකට මුහුණ දීමට සිදු වේ. තමන්ට පමණක් නො ව තම අමු දැරුවන්ට ද සමාජ ගැටුවලට මුහුණ දීමට සිදුවීම, බරපතල බෙදාවාවකයක් බවට පත් ව ඇත. මේ සඳහා ඉහත සඳහන් කළ පරිදි විධිමත් ක්‍රමවේදයක් ලෙස ගාය ඇප ආවරණ ක්‍රමය ලොව ඉතා ජනප්‍රිය ක්‍රමවේදයක් බවට පත් ව ඇත. එසේ ම මෙවැනි සංසිද්ධීන් ලේකයේ බොහෝ රටවල සිදු වන අතර එයට විස්මුලක් ලෙස ගාය ඇප ආවරණ ක්‍රමය ජාත්‍යන්තර ව ඉතා ඉහළ මට්ටම් පිළිගත් මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීමේ උවිත උපාය මාරුගය බවට පත්වී ඇත.

ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය යනු

ණය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය යනු නෙය ගැනුම්කරුවක් අදාළ නෙය ගෙවීම පැහැර හැර ඇති අවස්ථාවකදී නෙය හිමියාට අදාළ නෙය මුදල හෝ ඉන් කොටසක් ගෙවීම සඳහා තෙවන පාර්ශ්වයක් විසින් දෙන ලද සහතිකයි. මෙය නෙය හිමියා ආරක්ෂා කිරීම සඳහා දෙනු ලබන රක්ෂණ ආවරණයක් ලෙස පිළිගත හැකි අතර නෙය හිමියාට පවතින නෙය අවධානම අවම කිරීම හා ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන්ට නෙය ලබා දීමට මූල්‍ය ආයතන දීමත් කරනු ලැබේ.

ලොව බොහෝ රටවල ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන්ට ඉහත දැක් වූ අහියෝගවලට මූහුණ පැමට සිදු වන අතර මෙම ගැටුණ නිරාකරණය කිරීම සඳහා බොහෝ ආර්ථිකයන් අතර ඇති වී ඇති ප්‍රධාන වැඩිපිළිවෙළ වන්නේ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාර සඳහා නෙය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම (Credit Guarantee Scheme (CGS)) හඳුන්වා දීමයි.

මෙම යෝජනා ක්‍රමය මගින් අවධානම අඩු කිරීම හා සුරක්මීම මත යැපීම මගින් නෙය ලබා ගැනීම අධේරියමත් කරන අතර සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින්ට පහසු නෙය ලබා දීමට සහ වඩාත් තරගකාරී, සහනදායී අනුපාතයකට මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීමට උනන්දු කරවයි. මෙම ඇපකර ලබා ගැනීම සඳහා සුළු පිරිවැයක් දැරීමට සිදු වේ. කෙසේ වෙතත්, එ වැනි පිරිවැය නෙය ලාභියාගෙන් අය කර ගත හැකි අතර, අඩු අවධානමක් ඇති බැවින් අඩු පොලී අනුපාතයකට නෙය ලබා දීමට මූල්‍ය ආයතනය කැමැත්ත පළ කරයි.

තවද, නෙය ඇප ආවරණයක්, රක්ෂණ ආවරණයක් හා සමාන වන අතර නෙය ගැනුම්කරු විසින් නෙය නො ගෙවූ අවස්ථාවක දී නෙය දෙනු ලබන ආයතන ආරක්ෂා කිරීම සඳහා උපකාර වන නෙය සේවාවකි.

විදේශීය රටවල ක්‍රියාත්මක වන නෙය ඇප ආවරණ ක්‍රම

ඉහත සඳහන් කළ ආකාරයට රටක සමස්ත සංවර්ධනය සඳහා සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයින් විශාල කාර්යභාරයක් ඉවු කරන බව මැනවින් වටහා ගෙන ඇති ලොව බොහෝ රටවල් තම රට තුළ සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන් ප්‍රවර්ධනය සඳහා නෙය ඇප ආවරණ ක්‍රම හඳුන්වා දී ක්‍රියාත්මක කරනු දක්නට ලැබේ.

විදේශීය රටවල නෙය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම සැපයීමේ ප්‍රධාන අරමුණ වන්නේ මූල්‍ය ආයතන විසින් නෙය ලබාදීමේ දී පවතින අවධානම අවම කිරීමටත් සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයින් වෙත සුරක්ෂිත ලෙස මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීමට ගෙන ඇති රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමත් ය. බොහෝ විදේශීය රටවල නෙය ඇපකර සේවාව ආකාර වැකට පවත්වා ගෙන යනු ලැබයි.

1. වත්තාකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන නෙය ඇප ආවරණ ක්‍රමය

මෙහි දී සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයින් මූලින් ම මූල්‍ය ආයතනවලින් නෙය ඉල්ලුම් කරන අතර ඒ සඳහා මූල්‍ය ආයතන නෙය ඇපකර ආයතනවලින් (Small and Medium Enterprise Credit Guarantee Institution (SMEG)) නෙය ඇපකර සඳහා ඉල්ලුම් කරයි. නෙය ඇපකර ආයතන මගින් මෙය භොධින් විශ්ලේෂණය කර ඇපකර ලිපිය (Letter to Guarantee) මූල්‍ය ආයතන හරහා නෙය ව්‍යාපාරිකයින්ට මූදා හරින අතර ව්‍යාපාරිකයින් විසින් ඇපකර ගාස්තුවක් මූල්‍ය ආයතන හරහා නෙය ඇපකර ආයතනයට ගෙවිය යුතු ය.

2. සම ඇප ආවරණ ක්‍රමය (Co-guarantee)

මෙහි දී සම ඇපකර නිකුත් කිරීම, ප්‍රධාන පෙළුද්ගලික ආයතන හා රජයේ නියෝජිත ආයතන සමග සිදු කරනු ලබන අතර විශේෂිත කරමාන්ත, කාරක ප්‍රාග්ධනය, සහ ක්ෂේද හා සුළු කරමාන්ත සඳහා කාරක ප්‍රාග්ධනය මෙන් ම ව්‍යාපාරික පණ ගැනීවීම වෙනුවෙන් ද ඇපකර නිකුත් කරනු ලැබයි. මෙම ක්‍රියාවලියේ දී නෙය ඇපකර ආයතනයට අරමුදල් සැපයීම සඳහා දායක ආයතනයක් (Donator) සම්බන්ධ වන අතර සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයන්ට නෙය ඉල්ලුම් සඳහා මෙම දායක ආයතන මගින් අනුමත කර ගැනීම ද කළ යුතු ය.

සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයින්ට මූල්‍ය සහන ලබා දීමට හා ප්‍රධාන පෙළේ සමාගමවලට ආයතනික සමාජ වගකීම් ඉටු කිරීමට මෙය රුකුලක් වේ. එට අමතර ව රැකියා අවස්ථා වැඩි කිරීම හා ආදායම් බුදු ඉහළ දැමීමටත්, රාජ්‍ය කරමාන්ත සංවර්ධන ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමටත්, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයින්ට නෙය ලබා දීම සඳහා මූල්‍ය ආයතන වල ස්වක්මැත්ත ඉහළ තැබුමටත් මෙය උපකාර වේ. සම ඇප ආවරණ ක්‍රමය ක්‍රියාත්මක වන රටකට උදාහරණයක් ලෙස තායිවානය ගත හැක.

3. සැපු ඇප ආවරණ ක්‍රමය

මෙහිදී සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයින් සැපු ව ම සිය ඇපකර ආයතන මගින් සිය ඇපකර, ඉල්ලුම් කරන අතර එම ආයතන විසින් ව්‍යාපාරිකයින් වෙත කැපවීමේ ලිපියක් (Letter of Commitment) නිකුත් කරනු ලබයි. ඉන් අනුතුරු ව ව්‍යාපාරිකයින් මූල්‍ය ආයතනවලින් සිය ඉල්ලුම් කරන අතර මූල්‍ය ආයතන සිය ඇපකර ආයතන මගින් ඇපකර නිකුත් කරන බවට තහවුරු කර ගනී.

මේ නිසා සිය ඇප ආවරණ මගින් සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරිකයින්ට මූහුණ පැමුව සිදු වන මූල්‍යය ගැටුව බොහෝමයක් නිරාකරණය කරගත හැකි ය.

ජාත්‍යන්තර සිය ඇප ආවරණ ආකෘති

විදේශ රටවල පවත්වා ගෙන යන සිය ඇප ආවරණ ක්‍රම එවායේ හිමිකාරිත්වය අනුව වර්ග තුනකට බෙදා දැක්විය හැකි ය.

1. රාජ්‍ය ආකෘති (Public Model)

මෙම ආකෘතියට අනුව සිය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම සම්පූර්ණයෙන් ම එම රටෙහි පළාත් පාලන ආයතන සතු වන අතර ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම ආවරණය කිරීම රාජ්‍ය අංශය මගින් කරගෙන යනු ඇතේ. උදාහරණ: ජපානය - Japan Finance Corporation (JFC), Japan Federation of Credit Guarantee Corporation (JFG), දකුණු කොරියාව - Korea Credit Guarantee Fund (KODIT), Korea Technology Finance Corporation (KOTEC), ඉන්ද්‍යියාව - Perum Jamkrindo

2. රාජ්‍ය සහ පොදුගලික ආකෘති

මෙය රාජ්‍ය අංශය හා පොදුගලික අංශය යන අංශ දෙක මගින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමයක් වේ. පොදුගලික අංශයේ ආයෝජකයන් ලෙස මූල්‍ය ආයතන සහ වාණිජ මණ්ඩලය සහභාගී වේ. උදාහරණ: කුරුකිය - KGF, හංගේරියාව - Garantiqa, ප්‍රංශය - OSEO Garantie

3. පොදුගලික ආකෘති

මෙම ආකෘතිය විශේෂයෙන් ම පොදුගලික මූල්‍ය ආයතනවලින් පමණක් ක්‍රියාත්මක කරන සිය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රමයක් වේ. උදාහරණ: ඉතාලිය - Eurofidi, ස්පාජුස්ස්ය - SGR Valenciana

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන සිය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම

රට තුළ ව්‍යාපාර ඇරීම් සඳහා මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට දුෂ්කර හා ප්‍රාග්ධන මූල්‍ය වෙළෙඳපාල ප්‍රමාණවල් ලෙස සාම්බද්‍ය තොරතු ව්‍යාපාර ඇරීමට අවශ්‍ය ප්‍රාග්ධනය සපයා ගැනීම අපහසු විය. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාපාර කටයුතු ප්‍රථිලිඛි කිරීමේ අරමුණින් මූදල් නිති පනතෙහි 108 (1) වගන්තියේ විධිවිධාන යටතේ මූලින් ම 1964 දී මධ්‍යම හා දිගුකාලීන සිය අරමුදල (Medium and Long Term Credit Fund) ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ස්ථාපනය කරන ලදී. එම අරමුදල යටතේ ප්‍රතිමූල්‍ය සිය යෝජනා ක්‍රම සහ සිය ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම හඳුන්වා දෙන ලදී.

ප්‍රතිමූල්‍ය සිය පහසුකම් සැපයීම

සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය ඇරීම් සඳහා මෙහි මූලික අභේක්හාව වූයේ මූල්‍ය පද්ධතිය තුළින්, විශේෂයෙන් ම බැංකු පද්ධතිය තුළින් මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීමට මැලිකමක් දැක්වූ හෙයින් ප්‍රමුඛතාව දැක්විය යුතු ක්ෂේත්‍ර සඳහා සහනදායී මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීමට මූල්‍ය/බැංකු පද්ධතිය පෙළඳවීමයි. බැංකුවලින් මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීමේ දී එම මූදල් ලබා ගෙන ව්‍යාපාර ආරම්භ කිරීමට ව්‍යවසායකයින්ට හැකියාවක් තොමැති වීම ද සැලකිල්ලට ගෙන ශ්‍රී ලංකා රජයේ අනුමැතිය යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිමූල්‍ය සිය යෝජනා ක්‍රම ආරම්භ කරන ලදී. කාමිකර්මය පදනම් කර ගත් ව්‍යවසායකයන් ඉලක්ක කර ගනිමින් මෙම යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීම ද සුවිශේෂී වේ. ප්‍රතිමූල්‍ය පහසුකම් යනු ප්‍රමුඛත්වය දැක්විය යුතු ක්ෂේත්‍ර සඳහා සහනදායී කොන්දේසි මත සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන (Participating Financial Institutions (PFIs)) විසින් ලබා දෙනු ලබන සිය පහසුකම් ය. මෙම පහසුකම් ලබා දීම සඳහා අවශ්‍ය වන මූදල් ශ්‍රී ලංකා රජය, මූල්‍ය පහසුකම් සපයන ජාත්‍යන්තර ආයතන හෝ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සපයනු ලබයි. එ ලෙස ලැබෙන මූදල් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හෝ රජය විසින් බලය පවරනු ලබන ආයතනයක් හරහා අදාළ සහභාගිත්ව ආයතන වෙත ලබා දෙයි. අදාළ සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන එකතු වූ කොන්දේසි සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හෝ රජය විසින් නිකුත් කරනු ලබන මෙහෙයුම් උපදෙස් මත ප්‍රමුඛත්වය දැක්විය යුතු ක්ෂේත්‍ර තුළ කටයුතු කරන ව්‍යවසායකයින් වෙත පළමු ව මූල්‍ය පහසුකම් ලබාදෙයි. එම මූදල් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව හෝ රජය විසින් අදාළ

සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන වෙත ලබා දෙන්නේ ද ඉහත සඳහන් කොන්දේසි මතය. මෙහි දී සහන පොලී අනුපාත, දිගු කාලීන ගෝ ලබාදීම, පහසු ඇපැ සුරක්ම වැනි පහසුකම් ගනුදෙනුකරුවන් වෙත ප්‍රධානය කෙරේ. ශ්‍රී ලංකාව තුළ දැනට ස්ථාපිත වී ඇති සූළ හා මධ්‍ය පරිමාණ පමණක් නො ව බොහෝ මහා පරිමාණ ව්‍යවසායවලට ද පදනම් වී ඇත්තේ මෙම ප්‍රතිමූල්‍ය ගෝ පහසුකම් බව කිව යුතු ය.

ගෝ ඇපැ ආවරණ පහසුකම් සැපයීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රම (Credit Guarantee Scheme (CGS)) පිළිබඳ ඉතිහාසය 1967 දක්වා දිව යන අතර, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ප්‍රථම වරට මෙම ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය හඳුන්වා දෙනු ලැබේ ය. ඒ දේශීය බැංකු මගින් වී සහ වෙනත් බෝග වශාවන් සඳහා ගොවීන්ට ලබා දෙන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රතිමූල්‍ය ගෝ යෝජනා ක්‍රමයක් වන නව සපිරි ග්‍රාමීය ගෝ යෝජනා ක්‍රමය (New Comprehensive Rural Credit Scheme (NCRCS)) යටතේ හඳුන්වා දෙනු ලැබූ ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය සි. මේ සඳහා අනෙක් රටවල මෙන් වෙන ම ගෝ ඇපැ ආවරණ ආයතනයක් අප රටෙහි පිහිටුවා නොමැති අතර ගෝ ඇපැ ආවරණ ක්‍රම සියල්ල ම ක්‍රියාත්මක කරන ලද්දේත්, දැනට ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසිනි. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මේවා ක්‍රියාත්මක කරයි. අනිතයේ විවිධ ක්ෂේත්‍ර සඳහා ගෝ ඇපැ ආවරණ ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ඒවා අතර ඉහතින් සඳහන් කළ නව සපිරි ග්‍රාමීය ගෝ යෝජනා ක්‍රමය (NCRCS), සූළ හා මධ්‍යම කර්මාන්ත සඳහා ගෝ ඇපැ ආවරණ ක්‍රමය (Small and Medium Industry Credit Guarantee (SMICG)), වැවිලි බෝග ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා ගෝ ඇපැ ආවරණ ක්‍රමය (Plantation Sector Reform Project (PSRP)), උකස් කටයුතු සඳහා ගෝ ඇපැ ආවරණ ක්‍රමය (Pawning Advances Credit Guarantee (PACG)) සහ පාර්ශ්වීය ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය (Partial Credit Guarantee (PCG)) ආදිය වේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් ඉහත දැක්වෙන ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කර ඇති අතර ඉන් පහත සඳහන් යෝජනා ක්‍රම දෙක දැනට ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී.

(i) නව සපිරි ග්‍රාමීය ගෝ යෝජනා ක්‍රමය (NCRCS)

(ii) පාර්ශ්වීය ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය (PCG) මෙම ගෝ යෝජනා ක්‍රම සහභාගිත්ව මූල්‍ය ආයතන විසින් බෝග වශාව සඳහා ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව එම ගෝ සම්බන්ධයෙන් එම ආයතන සඳහා ගෝ ඇපැ ආවරණ ලබා දීම සිදු කරයි. මෙම යෝජනා ක්‍රම මගින් ගෝ ගැනීමේ පිරිවැය අඩු කිරීමටත්, ස්වභාවික විපත් හෝ වෙනත් ව්‍යසනයක දී ගෝ ලබා දීම දිරිමත් කිරීමටත්, ගෝ පැහැර හැරීමේ අවශ්‍යතාමෙන් කොටසක් බොදා ගනු වස් ගෝ මූදලින් කොටසක් සඳහා ගෝ ඇපැකර ලබා දීමටත් හැකි වනු ඇති.

ශ්‍රී ලංකාවේ ගෝ ඇතිරේක පහසුකම් ලබා දීම සඳහා මැති කාලීන ව ගන්නා ලද පියවර

ශ්‍රී ලංකා රජයේ නියෝජනයා ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කරයි. කෙසේ වෙතත්, තිරසාර හා ස්වයංපෝෂිත මට්ටමේ ගෝ ඇපැ ආවරණ මෙහෙයුම් සිදු කිරීම සඳහා සහ වෙළඳපොල ගෝ සැපැපුම් උපකරණයක් ලෙස ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රමය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වෙන ම ආයතනයක් පිහිටුවීම වර්තමාන අවශ්‍යතාව වේ. ලෝකයේ බොහෝ රටවල මේ ලෙස ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රම සඳහා වෙන ම ආයතන පිහිටුවා ඇති. ඒවා පිළිබඳ ව මෙම ලිපියේ පෙර අවස්ථාවක දී සඳහන් කොට ඇති.

මෙසේ ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රම සඳහා ස්වාධීන ආයතනයක් පිහිටුවීම මගින් ගෝ ඇපැ ආවරණ මෙහෙයුම් කටයුතු වාණිජ මෙන් ම සංවර්ධන ඉදිරි උරුකකයන් සමග ක්‍රියාත්මක කිරීමට පහසුකම් සපයනු ඇති. එ මගින් ගෝ ගැනුම්කරුවන්ට සැපු ව ම ගෝ ඇපැ ආවරණ නිකුත් කළ හැකි ය. මෙම ඇපැකර සුරක්මී ලෙස ක්‍රියාත්මක කළ හැකි අතර, එ බැවින් සහභාගි වන මූල්‍ය ආයතන විසින් ගෝ ගැනීමේ දී ඉල්ලා සිටින සුරක්මී තැබීමේ අවශ්‍යතාව වලක්වයි. එට අමතර ව නව නිෂ්පාදන රසක් හඳුන්වා දීමට මෙය තවත් පහසුවක් වනු ඇති.

ශ්‍රී ලංකාව තුළ විවිධ රාජ්‍ය ආයතන වරින් වර විවිධ අංශවලට විශේෂී වූ ගෝ ඇපැ ආවරණ යෝජනා ක්‍රම ක්‍රියාත්මක කර ඇති. කෙසේ වූව ද සූළ හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන්ට දිගු කාලීන ගෝ ඇපැ ආවරණ ලබා දීම සඳහා ජාතික මට්ටමේ නිසි ක්‍රම වේදයක් දැනට ක්‍රියාත්මක නො වේ. එම නිසා පවතින වර්තමාන තත්ත්වය යටතේ තම ආයෝජන අවශ්‍යතා සඳහා අරමුදල් ලබා ගැනීමට අසමත් ව ඇති සූළ

හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයන්ට මූල්‍ය පහසුකම් ලබාගැනීමේ තිරසාර විසඳුමක් ලෙස ජාතික ගෝ ඇප ආවරණ ආයතනය (National Credit Guarantee Institution (NCGI)) ස්ථාපිත කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවක් වී ඇත. වෙන ම ගෝ ඇප ආවරණ ආයතනයක් පිහිටුවීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට මිට පෙර අත්දෑකීම නොමැති අතර, ඒ සඳහා සුදුසු යාන්ත්‍රණයක් සකස් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණික සහාය සැපයීමට මූල්‍ය සහ තාක්ෂණික පහසුකම් ලබා දීමට ද ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව එකත වී ඇත. එසේ ම මෙම අරමුදල් හාවිත කරමින් ගෝ ඇප ආවරණ සඳහා වෙළඳපොල පවතින ඉල්ලුම විශ්ලේෂණය කිරීමට ප්‍රාථමික විශ්ලේෂණයක් සිදු කර තිබේ. මිට අමතර ව බැංකුව හා අනෙකුත් අදාළ පාර්ශ්වයන් සමග අඛණ්ඩ ව උපදේශන ස්ථාවලීන් සිදු කරමින් පවතී. එහි ප්‍රතිපල අනුව, මෙම ක්ෂේත්‍රය සඳහා ගෝ ඇප ආවරණ පහසුකම් ලබා ගැනීමට විශාල ඉල්ලුමක් වෙළඳපොලෙහි ඇති බව ඔප්පු වී ඇත. එ බැවින්, රජයේ ප්‍රධාන කොටස් හිමියෙක වන පොද්ගලික අංශයේ දායකත්වය සහිත ව මෙම ආයතනය ස්ථාපිත කිරීම අනාගතයේද දී සිදු වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ හැකි ය.

තිරසාර හා කඩිනම් ආර්ථික වර්ධනයක් ලාභ කර ගැනීම සඳහා ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ අංශයේ වැදගත්කම දැනටමත් රජය හදුනා ගෙන ඇති බැවින් එම අංශය ස්ථාවර හා ගක්තිමත් ලෙස වර්ධනය කිරීමට උපකාර වන ලෙස ජාතික ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් සකස් කර ඇත. ඒ අනුව සියලු ම අනාගත ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසායකයීන් සඳහා මූල්‍ය ආධාර ලබා දීම අරමුණු කර ගනිමින් නව ගෝ ඇප ආවරණ යෝජනා ක්‍රම සකස් කිරීම හා ජාතික ගෝ ඇප ආවරණ ආයතනය ස්ථාපිත කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවක් වී ඇත. එමගින්,

1. මූල්‍ය පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම
2. තාක්ෂණික සහය ලබා ගැනීම
3. සාමාන්‍ය වාර්තා / වාර්ෂික වාර්තා සැකසීම
4. තොරතුරු ලබා ගැනීමේ ප්‍රවේශයන් වැඩි දියුණු කිරීම

5. මූල්‍ය ආයතන හඳුන්වා දීම සහ ඒවා වෙත යොමු කිරීම
6. කුසලතා සංවර්ධනය සඳහා සහාය දීම
7. යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම
8. සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ජාලකරණ අවස්ථා ඇති කිරීම
9. අන්තර් සඛැදතා ගොඩ නැගීම
10. උපදේශන සේවා වැඩි දියුණු කිරීම
11. ඇප සුරක්ෂා නොමැති අය සඳහා මූල්‍ය පහසුකම් ලබා දීමට කටයුතු කිරීම
12. පැහැර හරින ලද ගෝ අය කර ගැනීමට නිසි නෙතික ස්ථා පටිපාටියක් ඇති කිරීම
13. ප්‍රහුණුව හා කුසලතා වර්ධනය කිරීම
14. බිජෝල් තාක්ෂණය කුයාත්මක කිරීම තුළින් ගනුදෙනු කාර්යක්ෂම ව කිරීම හා වඩාත් පහසු කිරීම

යනාදිය ක්ෂේද, සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යවසාය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා මහත් ලෙස උපකාර වනු ඇත. ඉන් අනාගතයේද සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ කරමාන්ත අංශයේ සැලකිය හැකි වර්ධනයක් සිදු වන අතර රටේ ආර්ථික වර්ධනයට රැකුල් වන නීත්පාදන බාරිතාව වැඩි වීම, රකියා උත්පාදනය වැඩි වීම, දිලිඹ කම තවදුරටත් අඩු වීම, අපනයන අංශයේ වර්ධනය ඉහළ යැම තුළින් විදේශ විනිමය ගලා ඒම ඉහළ යැම, ආනයනය අඩු වී දේශීය නීත්පාදන අලෙවිය ඉහළ යැමත් සමග ව්‍යවසායකයන්ගේ ආදායම් ඉහළ යැම හා ඔවුන්ගේ ජ්‍යවන මට්ටම උසස් තත්ත්වයකට වර්ධනය වීම ආදිය සිදු වීම තුළින් සමස්ත ආර්ථිකය ගක්තිමත් වීම සහ රට තිරසාර සංවර්ධනයක් කරා ලාභ වීම නො අනුමාන ව ම සිදු වනු ඇත.●

මූල්‍ය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
කොළඹ කොටස් වෙළඳපොල

විනයේ ආර්ථික වර්ධන වේගයෙහි පහළ බැසීම අනෙකුත් ආසියානු රටවල් කෙරෙහි බලපාන ආකාරය

කේ ඒ යු එස් කේ තිලකර්ත්හ
නියෝජන අධිකාරී
රාජ්‍ය ණය දෙපාර්තමේන්තුව

විනයේ ආර්ථික වර්ධන වේගය අඩවිම

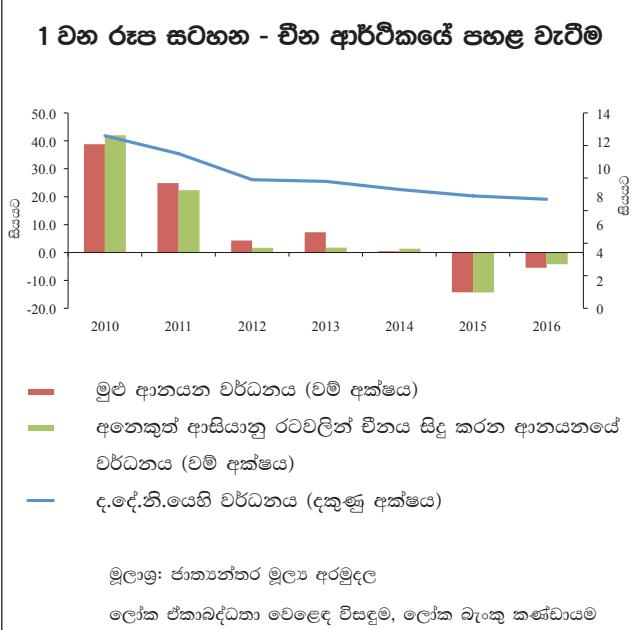
වසර ගණනාවක් තිස්සේ ඉහළ ආර්ථික වර්ධන වේගයක් වාර්තා කිරීමෙන් අනතරු ව විනයෙහි ආර්ථික වර්ධනයෙහි ප්‍රධාන අංශය බවට පත් ව ඇත. 2000 - 2011 කාල පරිවිෂේෂීය දී විනය විසින් මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධනයෙහි සාමාන්‍යය සියයට 10ක පමණ මට්ටමක පවත්වා ගනිමින් අසාමාන්‍ය ඉහළ ආර්ථික වර්ධන වේගයක් වාර්තා කරන ලදී.¹ කෙසේ වූව ද, 2012 - 2014 කාල පරිවිෂේෂීය දී මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධනය සියයට 7-8 මට්ටම දක්වා ඇඩු වූ අතර එය 2015 වසරෙන් පසු ව සියයට 7 මට්ටමටත් වඩා ඇඩු විය (1 වන රුප සටහන). වින ආර්ථිකයේ අධි ත්‍රියාකාරිත්වය මගින් ඇති කරනු ලබන අභිතකර ප්‍රතිඵල සමන්‍ය කර ගැනීම සඳහා නව පහළ ආර්ථික වර්ධනයක් කෙරෙහි යොමුවේම මේ සඳහා හේතු විය. වින බලධීන්ට අනුව, 2014 වසරේද වින ආර්ථික වර්ධනයෙහි “නව සාමාන්‍යයයක්” (New Normal) වාර්තා කරන ලදී.² තව ද, ආර්ථික වර්ධනයේ සංයුතිය වෙනස් වී ඇති අතර ආර්ථිකය කරමාන්ත අංශයට වඩා සේවා අංශය කෙරෙහි සංකේත්දැන්‍ය වී ඇත. එ සේ ම, ආර්ථිකය පරිනෝෂනයට වඩා ආයෝජනය කෙරෙහි යොමු වී ඇති බවට සලකුණු ද පෙන්වයි.³

ආසියානු රටවල් බොහෝමයක ආර්ථික වර්ධනය විනය වෙත සිදු කරන අපනයන මත දැඩි ලෙස රඳා පවතින බැවින් මැත කාලීන ව සිදු වූ වින ආර්ථික වර්ධනයෙහි පහත වැට්ම ආසියානු ආර්ථිකය කෙරෙහි විශේෂයෙන් ම බලපානු ලබයි. වින ආර්ථික වර්ධනය

1 දත්ත පද්ධතිය, ජාතික මූල්‍ය අංශය

2 වින ජාතික සංඛ්‍යාන බිජුරෝව, 2015 ජනවාරි 20

3 Dizioli සහ අන් අය (2016)

සියයට 1කින් ඇඩු වීම මගින්, අනෙකුත් ආසියානු රටවල ආර්ථික වර්ධනය සියයට 0.3කින් ඇඩු වනු ඇතැයි යි ඇස්සෙමින්තු කර ඇති.⁴ කෙටි කාලීන ව විදේශ වෙළෙඳාම තුළින් ඇති වන බලපෑමට අමතර ව ගෝලීය මූල්‍ය වෙළෙඳපොල සම්බන්ධතා තුළින් ද බලපෑම් ඇති විය හැකි බැවින් ආසියානු රටවල් කෙරෙහි මෙම බලපෑම ඉදිරියේදී තවදුරටත් ඉහළ යනු ඇත. විනයේ ආර්ථික වර්ධනයෙහි ඇඩු වීම අනෙකුත් රටවල ප්‍රධාන අංශ තුනකට බලපානු ලබන අතර සේවා නම් විදේශ වෙළෙඳාම, මූල්‍ය වෙළෙඳපොල සහ පාරිනෝෂක භාණ්ඩ වෙළෙඳපොලයි.⁵ ඒ අනුව, වින ආර්ථික වර්ධන වේගයෙහි පහත වැට්ම අනෙකුත් ආසියාතික රටවල් කෙරෙහි බලපාන ආකාරය මෙම අංශ තුන ඔස්සේ පහත පරිදි විග්‍රහ කෙරෙයි.

4 Rhee (2015)

5 ඇවාඩියුස් ආර්ථික පරියෝග ආයතනය

විදේශ වෙළඳාම ක්‍රියාත්මක වන බලපෑම

වින ආර්ථික වර්ධන වේගයෙහි අඩු වීම අනෙකුත් රටවල් කෙරෙහි බලපානු ලබන පළමු අංශය විදේශ වෙළඳාමයි. අපනයන මත විශාල ලෙස රඳා පවතින රටවල් අපනයන ආදායමේ උච්චාවචන ඇති වීමට ඉඩ ඇති අතර එය මුළුන්ගේ සමස්ත ආර්ථික වර්ධනය කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කළ හැකි බැවින්, විනය වෙන විශාල වශයෙන් අපනයන සිදු කරන රටවල් වඩාත් අවධානම් සහගත මට්ටමක පවතී. විදේශ වෙළඳාම ක්‍රියාත්මක වේගයෙන් ම විනය සිදු කරන ආනයන ක්‍රියාත්මක අනෙකුත් ආසියානු රටවල් විනය කෙරෙහි තිරාවරණය වීම ඉහළ මට්ටමක පවතියි.⁶ 2010 වසරේ දී අනෙකුත් ආසියානු රටවලින් විනය සිදු කළ ආනයන ප්‍රමාණය එක්සත් ජනපද බොලර් බිලයන 593.5ක් නැතහෙත් විනයේ මුළු ආනයනවලින් සියයට 42.5ක් විය. කෙසේ වූව ද, මෙම අනුපාතය 2016 දී සියයට 39.3 දක්වා ඇති විය.

යෝලිය මූල්‍ය අර්ථාදයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමග 2009 වසරට සාපේක්ෂ ව 2010 වසරේ දී 6 විනය විසින් සිදු කරන ආනයන, අනෙක් රටවල් විසින් විනය වෙත සිදු කරන අපනයනවලට සමාන ලෙස උපකල්පනය කර ඇත.

1 වන සංඛ්‍යා සටහන

වින ආර්ථික වර්ධන වේගයෙහි අඩු වීම විනය වෙත සිදු කෙරෙන අපනයන කෙරෙහි බලපාන ආකාරය

	රටහි මුළු අපනයනයන්ගේන් විනය වෙත සිදු කළ අපනයනවල වර්ධනය (%) ප්‍රමාණය : 2016 (%)	විනය වෙත සිදු කළ අපනයනවල වර්ධනය (%)		විනය වෙත සිදු කළ අපනයන ද.දේ.නි.යෙහි % ක් ලෙස			
		2015/2014	2016/2015	2014	2015	2016	2016-2014 වෙනස
මොංගෝලියාව	78.98	-25.6	-4.6	41.8	32.4	32.8	(9.1)
හොංකොං	55.27	1.0	31.0	4.3	4.1	5.2	0.9
මිමානය	43.61	-36.8	-20.0	29.3	21.8	18.0	(11.3)
ලාභිසය	40.08	-13.0	-12.1	13.4	10.8	8.5	(4.9)
මියන්මාරය	40.84	-65.1	-24.8	23.8	9.2	6.5	(17.3)
දුකුණු කොරියාව	25.12	-8.2	-8.9	13.5	12.6	11.3	(2.2)
ඡපනය	17.65	-12.3	1.9	3.4	3.3	2.9	(0.4)
සිංගප්පූරුව	12.99	-10.5	-5.7	9.9	9.1	8.4	(1.5)
මැලේසියාව	12.54	-4.3	-7.5	16.5	18.0	16.6	0.2
කසකස්ලිනය	11.46	-40.0	-17.8	0.2	0.4	0.6	0.4
ඉන්දිනීසියාව	11.62	-18.8	7.7	2.7	2.3	2.3	(0.5)
සිලිඩිනය	11.00	-9.6	-8.3	7.4	6.5	5.7	(1.7)
තායිලන්තය	11.05	-3.0	3.7	9.4	9.3	9.4	(0.1)
වියට්නාමය	10.23	49.9	24.6	10.7	15.6	18.5	7.8

ඖලාගු : ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල

ලොක ඒකාබද්ධ වෙළඳා විසඳුම, ලොක බැංක කණ්ඩායම

විනය ආසියානු රටවලින් සිදු කළ ආනයන ප්‍රමාණය සියයට 42.0කින් වර්ධනය වූ අතර 2011 වසරේ දී ද එය 22.3කින් වර්ධනය විය. කෙසේ වූව ද, එයින් පසුව, විනය අනෙකුත් ආසියානු රටවල් වෙතින් සිදු කළ ආනයන සැලකිය යුතු ලෙස ඇති විය. 2012-2014 කාල පරිවිශේදයේ දී වාර්තා වූ වර්ධනයෙහි සාමාන්‍යය සියයට 1.6ක් පමණක් විය. වින ආර්ථිකයෙහි අඩු වර්ධනය සහ සමාඟන ඉල්ලුමෙහි පහත වැට්ටිම පිළිබැඳු කරමින් 2015 වසරේ දී විනය අනෙකුත් ආසියානු රටවලින් සිදු කරනු ලැබූ ආනයන සියයට 14.3කින් ද 2016 වසරේ දී සියයට 4.0 කින් ද ඇති විය.⁷

1 වන සංඛ්‍යා සටහනට අනුව, විනයෙහි ආනයන ඉල්ලුමෙහි අඩු වීම හේතු කොට ගෙන 2014-2016 කාල පරිවිශේදයේ දී බොහෝමයක් ආසියානු ආර්ථික විසින් විනය වෙත සිදු කරනු ලැබූ අපනයන ප්‍රමාණය ඇති විය.

7 ලොකයේ අනෙකුත් රටවලින් විනය සිදු කරනු ලැබූ ආනයන ප්‍රමාණය ද සැලකිය යුතු ලෙස ඇති විය. 2010-2011 කාලපුරිවිශේදයේ දී ආනයන වර්ධනයෙහි සාමාන්‍යය සියයට 31.9ක් ද, 2012 - 2014 කාලවිවිශේදයේ දී එය සියයට 4.0ක් වූ නමුත් 2015 දී ආනයන ප්‍රමාණය සියයට 14.3කින් ද 2016 දී එය සියයට 5.5 කින් ද ඇති විය.

විවෘත ආර්ථිකයක් පවතින රටවල අපනයනයන්හි වර්ධනය, ආර්ථික වර්ධනයෙහි ප්‍රධාන අංශයක් වේ. 1 වන සංඛ්‍යා සටහනට අනුව, මොංගෝලියාව, ඕමානය, ලාඩිසය, මියන්මාරය, දකුණු කොරියාව වැනි රටවල අපනයනයන්ගෙන් වැඩි ප්‍රතිශතයක් වීනය වෙත සිදු කෙරෙන අතර, විදේශ වෙළඳාම සලකා බලන කළ මෙම රටවල් වඩාත් ම අවදානමට ලක් වූ රටවල් වේ. ඊට හේතුව, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙහි ප්‍රතිශතයක් ලෙස වීනය වෙත සිදු කෙරෙන අපනයනයන්හි අඩු වීම අනෙකුත් රටවලට වඩා මෙම රටවල ඉහළ මට්ටමක පැවතිමයි. මේ අතර, ජපානය, මැලේසියාව, කසකස්තානය, ඉත්සුනීසියාව සහ තායිලන්තය වැනි රටවල් වීනය වෙත සිදු කරන අපනයන ප්‍රතිශතය පහළ මට්ටමක පවතින අතර එම රටවල්, මේ සම්බන්ධයෙන් අඩුවෙන් ම අවදානමට ලක් වූ රටවල් වේ.

මූල්‍ය වෙළඳපාල හරහා ඇති වන බලපෑම

වින ආර්ථික වර්ධනයෙහි පහන වැට්ටෙමෙනි බලපෑම පැහැදිලි කළ හැකි දෙවන අංශය මූල්‍ය වෙළඳපාල වේ. එය, අනෙකුත් අංශ එනම්, විදේශ වෙළඳාම හා පාරිභෝගික භාණ්ඩ වෙළඳපාලට සාපේක්ෂ ව අඩු ම බලපෑමක් ඇති වන අංශයයි. පසුගිය වසර කිහිපය තුළ දී වීනය විසින් සිදු කරනු ලැබූ ආයෝජන ප්‍රමාණය ඉහළ ගොස් ඇති අතර අනෙකුත් රටවලට, විශේෂයෙන් ම එම රටවල බලගක්ති හා ලෝහ යන ක්ෂේත්‍රවලට බොලර් බිලියන ගණනින් යෙ ලබා දී ඇත.⁹ කෙසේ වුව ද, වින ආර්ථිකයෙහි පසුබැංකක් ඇති වුව ද, මුවන්ගේ විදේශීය ආයෝජන විශාල ලෙස අඩු නොවනු ඇත. ඊට හේතුව, බලගක්ති සහ ලෝහ යන ක්ෂේත්‍රවල ආයෝජන උපාය මාර්ගික වශයෙන් වැදගත් විය හැකි විමයි.

පාරිභෝගික භාණ්ඩ වෙළඳපාල තුළින් ඇති විය හැකි බලපෑම

විනය පාරිභෝගික භාණ්ඩ වෙළඳපාලෙහි ප්‍රධාන භූමිකාවක් නිරුපණය කරන අතර, වින ආර්ථිකයේ පසුබැංකමෙහි බලපෑම පැහැදිලි කළ හැකි තුන් වන අංශය පාරිභෝගික භාණ්ඩ වෙළඳපාලයි. ගෝලිය ලෝහ ඉල්ලුමෙන් සියයට 50කට වීනය දායක වේ.¹⁰ විනයේ ආර්ථික වර්ධනය හා ආයෝජන පහන

8 තම අපනයනවලින් සියයට 10 කට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයක් වීනය වෙත යොමු කරන ආසියානු රටවල් 1 වන සංඛ්‍යා සටහනෙහි දැක්වේ.

9 අට්‍යාච්‍යුස් ආර්ථික පරයේෂණ ආයතනය (2015)

වැට්ටෙම මෙන් ම සැපයුමෙහි ඉහළ යැම හේතු කොට ගෙන ඉන්ධන, ගල් අගුරු, ලෝහ සහ කාමිකාර්මික භාණ්ඩවල මිල ගණන් පහත වැට් ඇත. පාරිභෝගික භාණ්ඩ මිල ගණන් අඩු වීම හේතු කොට ගෙන වීනය වෙත බනිඡ ද්‍රව්‍ය, ඉන්ධන හා ලෝහ වර්ග අපනයනය කරන ආසියානු රටවල් විශේෂයෙන් ම අවදානමට ලක් වී ඇත. මොංගෝලියාව, ඕමානය, ලාඩිසය සහ මියන්මාරය භාණ්ඩ විශාල වශයෙන් වීනය වෙත අපනයනය කරනු ලබන ආසියානු රටවල් වන අතර පාරිභෝගික භාණ්ඩ මිල පහත වැට්ටෙමෙන් එම රටවල් දැඩි ලෙස බලපෑම ලක් වී ඇති බව 2 වන සංඛ්‍යා සටහන මගින් දැක්වේ.

නිගමනය හා පෙර දැක්ම

**2 වන සංඩික සටහන
ඡ්‍යාය වෙත සිදු කරන අපනයනයන්ගේ ප්‍රතිශතයක් ලෞක (2016)**

	බනිඡ ද්‍රව්‍ය	ඉන්ධන	ලෝහ
මොංගෝලියාව	54.4	33.2	1.6
එමානය	0.3	95.1	0.4
ලාඩිසය	76.2	0.5	1.4
මියන්මාරය	0.4	30.1	5.3

මූලාශ්‍රය : ලෝක ඒකාබද්ධතා වෙළඳ විසඳුම, ලෝක බලක කණ්ඩායම

වින ආර්ථිකයෙහි පසුබැංක ප්‍රධාන වශයෙන් ම ආසියානු රටවල් කෙරෙහි බලපානු ලබන්නේ වීන ආනයන ප්‍රමාණය අඩු වීම සහ බනිඡ ද්‍රව්‍ය, ඉන්ධන හා ලෝහ මිල ගණන් පහත වැට්ටෙම හේතු කොට ගෙන ය. මොංගෝලියාව, ඕමානය, ලාඩිසය හා මියන්මාරය වැනි අපනයන ව්‍යුහයෙහි විවිධාංශිකරණය අඩු හා විනය කෙරෙහි සංකේත්ද්‍රණය ඉහළ මට්ටමක පවතින රටවල් ඉහළ අවදානමකට ලක් ව ඇත. වින ආර්ථික වර්ධන වෙශය තවදුරටත් පහත වැට්ටනු ඇතැළ සිඟාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල පුරෝෂකලනය කර ඇත.¹¹ ඒ අනුව, විනයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙහි වර්ධනය 2018 පැවති සියයට 6.6 සිට 2024 වන විට සියයට 5.5 දැක්වා අඩු වනු ඇතැළ සි පුරෝෂකලනය කර ඇත. වින

10 Dizioli සහ අන් අය (2016)

11 ලෝක ආර්ථික පෙර දැක්ම, අප්‍රේල් 2019, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල

- ඇමරිකානු වෙළඳ අරුබුදය තවදුරටත් උත්සන්න වූවහොත් එය වින ආර්ථික වර්ධනයේ පසුබැම තවත් උග්‍ර කරනු ඇත. නැගී එන සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආසියානු රටවල ආර්ථික වර්ධනය ද 2018 පැවති සියයට 6.4 සිට සියයට 6.1 දක්වා අඩු වනු ඇතැයි පිළුරෝකළනය කර ඇත. ඒ බැවින්, වීනය වෙත අපනයනය කීම මත දැඩි ලෙස රඳා පැවතීම පිළිබඳ ව ආසියානු ආර්ථික විව්ක්ෂණයීලි විය යුතු ය. මක් නිසා ද යන්, එම රටවල අපනයන ආදායම අඩු වීම ආර්ථික වර්ධනය අඩු වීම කෙරෙහි ද බලපාන බැවිනි. ඒ අනුව, මූලික අපනයන භාණ්ඩ කිහිපයක් මත සංකේත්දුණය වීම වෙනුවට අපනයන වෙළඳපාල හා භාණ්ඩ විවිධාංගිකරණය කීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග අනුමගනය කළ යුතු ය.

වින ආර්ථිකයෙහි පසුබැම තුළින් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය කෙරෙහි ඇති වන බලපැම හඳුනා ගැනීම ද වැදගත් වේ. පසුගිය දිගක දෙක තුළ දී ශ්‍රී ලංකාව, වීනය වෙත සිදු කරන ලද අපනයන ඉහළ ගොස් ඇත. ඒ අනුව, 2000 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු අපනයනවලින් සියයට 0.09ක් විනය වෙත සිදු කළ අතර එය 2018 වසරේ

දී සියයට 2.0 දක්වා වැඩි විය.¹² දැනට ශ්‍රී ලංකාව වීනය වෙත සිදු කරන අපනයන ප්‍රමාණය සුළු වූව ද, ඉදිරියේ දී එම ප්‍රතිගතය ඉහළ යා හැකි ය. එම නිසා වින ආර්ථිකයෙහි පසුබැමත් සමග වීනය වෙත සිදු කරන අපනයන මත රඳා පැවතීම පිළිබඳ ව ශ්‍රී ලංකාව අවධානය යොමු කළ යුතු ය.■

12 වාර්ෂික වාර්තා, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

මූලාශ්‍ර

1. Atradius Economic Research (2015), “Most Vulnerable Countries to Chinese Economic Downturn”
2. Data Base, International Monetary Fund (IMF)
3. Dizioli A. et. al. (2016), “Spillovers from China’s Growth Slowdown and Rebalancing to the ASEAN-5 Economies”, IMF Working Paper
4. Rhee C. (2015), “Managing China’s Economic Transition”, IMF Blog
5. WEO (2018), “World Economic Outlook: October 2018”, IMF
6. World Integrated Trade Solution, World Bank Group

තුස්ත කළම තොත්තාය කරන කළම කළම ලෙඛන

නීතියුදු නිෂාදි තේහ්නකේන්

නියෝජන අධිකාරී

බඩා අධිකාරී දෙපාර්තමේන්තුව

තුස්තවාදය යනු සමස්ත ලෝකය ම අවදානමකට ඇද දමා ඇති ගේලිය උච්චරකි. වටිනා මිනිස් ඒවිත බිඟි ගතිමින් ජන ඒවිත අකර්මණු කරමින් මෙන් ම විභාල මූල්‍ය අලාභ ද ජනිත කරමින් සිදු කෙරෙන බෝම්බ පිපිරවීම ඇතුළු අනෙකුත් තුස්තවාදී ප්‍රභාර සමස්ත මානව සංඛතිය ම මූහුණ පා ඇති බේදවාවකයන් ය. තුස්තවාදය තුරන් කිරීම උදෙසා රාජ්‍ය පාලකයන්ටත්, ජනතාවටත් තනි තනි ව සහ සාමූහික ව පැවරෙන වගකීම පිළිබඳ ව කතිකාව යටතේ තුස්තවාදය පෝෂණය කිරීමට මුදල් ආධාර සැපයීම පිවුදැකීම කෙරෙහි මූලික අවධානයක් යොමු කළ යුතු ය. මෙම ලිපිය මගින් තුස්තවාදයට අරමුදල් සැපයීම විෂයයෙන් දැනට පවත්නා නෙතික ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කෙරේ.

අපරාධ සහ තුස්තවාදය අතර සහසම්බන්ධය මූල්‍ය විශුද්ධිකරණය (Money Laundering) හා තුස්තවාදයට මුදල් ආධාර දීම (Financing Terrorism) එකිනෙක හා තදින් බැඳුණු විෂයයන් ය. නීති විරෝධී ව උපයා ගන්නා ලද මුදල් නීත්‍යනුකූල මුදල් පද්ධතිය හරහා සංසරණය කර ඒවායේ නීති විරෝධී මූලාශ්‍ය මකා දැමීමේ ක්‍රියාවලිය "මුදල් විශුද්ධිකරණය" ලෙස සරල ව දැක්විය හැකි ය. 2006 අංක 5 දරන මුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීමේ පනත මේ සම්බන්ධ ව ශ්‍රී ලංකාවේ බලපවත්නා නීතියයි. සාමාන්‍යයෙන් නීති විරෝධී ක්‍රියාවන් මගින් උපයා ගන්නා මුදල් එනම් මත්දුවන්, ආයුධ වෙළඳාම, බඳු පැහැර හැරීම්, විදේශ විනිමය වංචා, පුද්ගලයන් පැහැර ගැනීම්, මිනිමැරීම් හා අනෙකුත් අපරාධවල ඉපැයීම් තුස්ත ක්‍රේයාම් වල සැලසුම් දියත් කිරීමට යොදා ගැනේ. අපරාධ

ක්‍රියාවන්ගෙන් ඉපයෙන මුදල් රටක නීත්‍යනුකූල මූල්‍ය පද්ධතිය හරහා විශුද්ධිකරණය කිරීමට තැනෙහාන් "කළ සැල්ල සුදු කිරීම" දුෂ්කර වූ විටක තුස්තවාදී ව්‍යාපාර පෝෂණය කිරීමේ ක්‍රියාවලීන්ට ප්‍රබල බාධා එල්ල වේ. අපරාධකරුවන් තුස්ත ක්‍රේයායම්වලට බඳවා ගැනීමේ ප්‍රවීනතාව මැතක දී සිසුයෙන් වර්ධනය වී ඇත. අයි.එස්.අයි.එස් (ISIS) සංවිධානයට සාමාජිකයන් ලෙසට අපරාධකරුවන් බඳවා ගැනීමේ දී බ්‍රිතාන්‍ය ජාතාවි ක්‍රේලිය යොදා ගත් සටන් පායිය නම් "අනැමී විට නරක ම මාවතක් ඇති පුද්ගලයන් හොඳම අනාගතය නිමවයි" (Sometimes people with worst paths create the best futures) යන්නයි. කෙසේ වුවත්, තුස්තවාදීන්ට ලැබෙනුයේ නීති විරෝධී ව උපයා ගත් මුදල් පමණක් තොටෝ වේ. අන්තවාදී අදහස් කර පින්නා ගත් ඇතැම් පුද්ගලයන් හා සංවිධාන හරහා නීත්‍යනුකූලට ඉපයු මුදල් ද තුස්තවාදීන්ට ආධාර ලෙසට ලැබේ. තුස්තවාදී කටයුතු සැලසුම් කරන හෝ එම ක්‍රියාවන්හි නීති ව සිටින පිරිස්වලට ක්‍රම ආකාරයෙන් හෝ මුදල් ආධාර දීම ලොව බොහෝ රටවල මෙන් ම ශ්‍රී ලංකාවේ නීතිය අනුව ද දඩුවම් ලැබිය හැකි වරදකි.

2005 අංක 25 දරන තුස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩ් පැවැත්වීමේ සම්මුති පනත

මෙම පනතේ 3 වන වගන්තියේ ප්‍රතිපාදන අනුව කිසියම් මාර්ගයකින්, කෙළින් ම හෝ අන්‍යාකාරයෙන් නීති විරෝධී ලෙස සහ හිතාමතා ම තුස්තවාදී කටයුතු සඳහා අරමුදල් සපයන, එකතු කරන පුද්ගලයෙකු එම පනත යටතේ දඩුවම් ලැබිය හැකි වරදකරුවක බවට පත් වේ. එමෙන් ම, තුස්තවාදීන්ට හෝ

තුස්තවාදී සංවිධානවලට මුදල් සැපයීමේ වරදක් සිදු කිරීමට තැත් කරන, තුස්තවාදීන්ට හෝ තුස්තවාදී සංවිධානවලට මුදල් සැපයීමේ වරදක් සිදු කිරීමට ආධාර හෝ අනුබල දෙන හෝ තුස්තවාදීන්ට හෝ තුස්තවාදී සංවිධානවලට මුදල් සැපයීමේ වරදක් සිදු කිරීමට සහාය දැක්වීමට වෙනත් යම් තැනැත්තෙකු හෝ තැනැත්තන් කණ්ඩායමක් සමග පොදු අරමුණක් ඇති ව ක්‍රියා කරන තැනැත්තෙකු ද තුස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීම මැඩ පැවත්වීමේ සම්මුති පනත යටතේ වරදකරුවකු වේ.

සියලු මෙහෙයුම් කටයුතු සාර්ථක ව පවත්වා ගැනීමට තුස්තවාදීන්ට විශාල මුදල් සම්බාරයක් අවශ්‍ය වේ. එක් රටකින් තවත් රටකට ගමන් කිරීම, ප්‍රහාරක අවි, වාහන, පුපුරන දුව්‍ය හා අධිකාක්ෂණික සන්නිවේදන උපකරණ මිල ද ගැනීම මෙන් ම අනනුතාව සැයුවීම උදෙසා ව්‍යාප්‍ර ගමන් බලපත්‍ර හැඳුනුම්පත් සකසා ගැනීම වැනි කටයුතු ඒ අතර ප්‍රධාන වේ.

එමෙන් ම, තව සාමාජිකයන් බඳවා ගැනීමට, බෝම්බ සැදීමට, අවි මිලට ගැනීමට, අවි හාවිතය සහ අනෙකුත් තුස්ත ක්‍රියාකාරකම් පූහුණු කිරීමට ද ඔවුන්ට මුදල් අවැසි ය. පසුගිය දිනවල හෙළි වූ පරිදි තුස්තවාදීන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයන් සතු ව විශාල මුදල් ප්‍රමාණයන් තිබේමෙන් පෙනී යන්නේ තම කණ්ඩායමේ අනිමානය යෙකිමට හා සාමාජිකයන් දිරි ගැන්වීමට දිවි පුදන අයගේ පවුල්වලට මූල්‍ය ආධාර කිරීමට ද තුස්ත කණ්ඩායම් මුදල් රස් කිරීමේ යෙදෙන බවයි.

අන්තර්ජාල උගුල්

තුස්තවාදීන්ගේ කෘෂකරත්වය සහ මුවුන්ගේ සැලසුම්වල සූක්ෂ්මතාව දිනෙන් දින ම වර්ධනය වේ. එය මැඩයිලේ ප්‍රතිපත්ති සහ ක්‍රියාමාර්ග ද ඒ සමග ම දියුණු කර යාවත්කාලීන නො කළහොත් තුස්තවාදීන්ගේ තිබා උපයාර්ග පැරද්විය නො හැකි වනු ඇත. බැවු ඇතුළු මූල්‍ය සේවා සැපයීම වැනි ක්ෂේත්‍ර තුළ ඇති වන තාක්ෂණික වර්ධනයන් කෙරෙහි දැඩි අවධානය යොමු කළ යුත්තේ එ බැවිති. අප්‍රේල් 21 වන ඉරු දින තුස්ත ප්‍රහාරයට සම්බන්ධ වූ තුස්ත කළේයට "බිට්කොයින්" (Bitcoin) හරහා මුදල් ලැබුණු බවට පළ වන වාර්තා ඒ බව තහවුරු කරයි. Virtual Assets ලෙසට හඳුන්වන Bitcoin බඳ මූල්‍ය වත්කම්වල හිමිකාරීත්වය තහවුරු කර ගැනීමේ දුෂ්කරතාව තුස්තවාදීන් විසින් අනිසි ලෙසට උපයෝගී කර ගන්නා බව අදාළ වාර්තාවලින් පෙනී ගොස් ඇති.

අන්තර්ජාලය හරහා අනනුතාව සගවාලමින් සිදු කළ හැකි ප්‍රකාශන, සහ ගනුදෙනු ද තුස්තවාදීයට මුදල්

සැපයීමට රැකුල් වේ. බොහෝ පිරිසක් වෙත පණිවුඩය ගෙන යා හැකි බැවින් අන්තවාදී කොටස්වලට අනුගාමිකයන් හා මුදල් රස් කර ගැනීමට අන්තර්ජාලය පහසු වැඩ බෛමකි. සමාජ ජාල වෙබ් අඩවිවල සැරි සරන අතර ඩුය විනෝදය පමණක් නො ව මෙබදු සැක සහිත කටයුතු ප්‍රවාර මුදල් රස් කිරීම පිළිබඳ ව විමසිලිමත් ව අදාළ බලධාරීන් දැනුම්වත් කිරීමට වගකීමක් ඇති බවට වූ පාඩම අප විසින් උගත යුතු ව තිබේ. අන්තර්ජාලය තුළ ඉලෙක්ට්‍රොනික ගෙවීම් පද්ධති හරහා සිදු කරන මුදල් ඩුවමාරු කිරීම හඳුනා ගත හැකි වුව ද, අවසාන වශයෙන් ගනුදෙනුවේ වාසිය බලන පුද්ගලයන් (Ultimate Beneficiaries) සෞය ගැනීමේ අසීරුතාව විමර්ශන කටයුතුවලට බාධාවකි. එබැවින්, තුස්තවාදීයට මුදල් ආධාර දීම හා අනෙකුත් මූල්‍ය ප්‍රරාධ පිළිබඳ ව කටයුතු කරන විමර්ශන තිලධාරීන්ට ඉගත කි ගනුදෙනු පිළිබඳ ව මතා දැනීමක් හා පූහුණුවක් ලබා දීම ඉතා වැදගත් ය.

පූහුණාධාර ව්‍යාපෘතින්ට වසන් වී තුස්තයන්ට මුදල් සැපයීම

තුස්තවාදීන්ට ආධාර ලැබෙන කුම අතර පරිත්‍යාග ද ප්‍රධාන තැනක් ගති. ඇමෙරිකාවේ ලෝක වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයට එල්ල කරන ලද ප්‍රහාරයෙන් පසු සිදු කෙරුණු නඩු පැවරීම් අතරින් ආසන්න වශයෙන් 33% ක පමණ නඩු ප්‍රමාණයක් පවරා තිබුණේ අල් කයිඩා සංවිධානයට ආධාර සැපයු තනි පුද්ගලයන්ට එරෙහි ව ය. සවුදු ආරාබියේ දනවත් පුද්ගලයන් විසින් එම මුදල් පරිත්‍යාග ලබා ද ඇති බව 2002 වසරේ පළ වූ CFR Task Force වාර්තාව සඳහන් කරයි. පරිත්‍යාගය සැම ආගමක ම සඳහන් වෙන මෙනුම්‍යාය්වය ඉහළ නාවන ක්‍රියාවකි. එහෙත්, පරිත්‍යාග මුවාවෙන් අරමුදල් සම්පාදනය කරනු යේ කුඩා දරුවන් ඇතුළු අහිංසක මිනිස් ජ්විත ප්‍රපුරාව හරින බෝම්බ තිප්පාවීමට නම් එබදු පූහුණායන්වලට තිරිවීන ක්‍රියා යන ලේඛලය ඇවෙම සත්ත්ව ලෝකයට ද අපහාසයකි. මිනිස් වෙස් ගත් තිරිසුනුන්ගේ කෘත බිජිසුනු ප්‍රපුරාව දුව්‍ය හා අවි මිනිස් මෙන් යහ ගති ඇති සුනාඩයන් විසින් සෞය නො දෙන රුප රාමු ර්ව සාක්ෂි සපයයි. ඇමෙරිකාවේ හිටු ආරක්ෂක මණ්ඩල තිලධාරී ලි වොලොස්කි වරක් ප්‍රකාශ කලේ පාපතර ක්‍රියාවන්හි යෙදෙන පූහුණායන් තිබෙන බවත්, යහපත් ක්‍රියාවන්හි තිරත ඇතැම් පූහුණායන් මගින් ප්‍රවා පාපතර ක්‍රියාවන් සිදු කෙරෙන බවත් ය. එබැවින්, මහජනතාව වන අපට පරිත්‍යාග සපයනු ලබන සංවිධාන හා ආයතනවල අරමුණු, ක්‍රියාමාර්ග හා ර්ව සම්බන්ධ පුද්ගලයන්

පිළිබඳ ව විමසා බැලීමට මෙත් වඩා උච්ච කාලයක් තිබිය නො හැක.

Financial Action Task Force (FATF) මගින් සිදු කළ පර්යේෂණ වාර්තාවක බිහිපූරු තුස්ත කළේ පෝෂණය කෙරෙන මුදල් දැඳ ගක්මීමත් කරන තවත් සාධකයක් ලෙස රාජ්‍ය නො වන සංවිධාන පිළිබඳ දැඩි ව අවධාරණය කර ඇත. 2014 වසරේදී **Financial Action Task Force** මගින් සිදු කරන ලද අධ්‍යයනයකට අනුව රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන සහ ලාභ සඳහා නො වන සංවිධාන (*Non-profit Organizations*) හරහා තුස්තවාදීන්ට මුදල් කළමනාකරණය කිරීම පහසු වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ ද රාජ්‍ය නො වන දේශීය හා අන්තර්ජාතික සංවිධාන හරහා එල්.ටී.ටී.ඊ. තුස්තවාදීන්ට අරමුදල් සැපයුමු බව නො රහස්‍ය. එවන් තවත් තුස්ත පෝෂණ කටයුතු සඳහා ඉහත තී රාජ්‍ය නො වන සංවිධාන යොදා ගැනීමට ඇති මග අනුරාධීමට අදාළ නීති තුළ පවත්නා පිදුරු වැසීම වහා කළ යුතු ව ඇත.

“Alms for Jihad” ගුන්ථයේ කතුවර රොබර්ට මි. කොලින්ස්ට් අනුව පූර්ණයාධාර ලබා දෙන මුවාවෙන් තුස්තවාදීන්ට ආධාර සපයන කුමවේද බොහෝමයක් ඇත. ලොරෝ නැපොලියානිට අනුව තුස්තවාදීන්ගේ ප්‍රබල අරමුදල් මූලාශ්‍රය මත්ද්වා වෙළඳාමයි. මොයිසස් නයිම් විසින් “Illicit” යන ගුන්ථයේ පෙන්වා දෙන පරිදී 1993 ලොක වෙළඳ මධ්‍යස්ථානයට අරමුදල් සපයා ගැනීම අඩු මිලැනි වී ඡර්ට විකිණීමෙන් සපයා ගෙන ඇති අතර 2004 වසරේ මැඩිරිඩ් දුම්රිය බොම්බ ප්‍රහාරය සංවිධානය කර තිබුණේ ව්‍යාජ සංගත තැටි විකිණීමෙන් සහ මත්ද්වා වෙළඳාමෙන් උපයන ලද මුදල්වලිනි. ඇග්‍රනිස්ථාන තුම්යේ සරුවට වැවෙන ‘මිශ්‍යම්’ කංසා වගාවෙන් අල් කයිඩා සංවිධානය පෝෂණය වන බව වාර්තා වේ.

ආරක්ෂක අංශ මගින් මෙහෙළ අපරාධ ක්‍රියාදාමයන් නීතියේ රහුනට හසු කර ගන්නා අතර සිවිල් සමාජයට ඇති වගකීම නම් තමා අවට සිදු කෙරෙන කවරාකාර හෝ නීති විරෝධී ක්‍රියාවකට ආධාර හා අනුබල දීමෙන් වැළකීමත් එබදු ක්‍රියා පිළිබඳ ව අදාළ බලධාරීන් දැනුම්වත් කිරීමත් ය. සමස්ත රටෙහි ම ආරක්ෂාව දරුණු තරේණයකට ලක් ව ඇති මේ මොහොතේ පොදු ජන සමාජය සතු ව ඇත්තේ දැඩි සාමුහික වගකීමකි.

ව්‍යාපාර ප්‍රිජ

යම නීත්‍යනුකූල ව්‍යාපාරයක් (Front Companies) ඉදිරියට දමා එයට මුවා වී සිදු කෙරෙන නීති විරෝධී

ක්‍රියා මගින් මුදල් සපයා ගැනීම තුස්තවාදීන් හා හාවිත කරන තවත් උපකුමයකි. පාකිස්ථානයේ හා මැද පෙරදිග ඔසාමා බින් ලාඛින් විසින් පවත්වා ගෙන ගිය පැණි වෙළඳසැල් තිබු බව 2001 වසරේදී “නිව් යෝර්ක් ටයිමිස්” ප්‍රවත්පත වාර්තා කර තිබුණි. කැමිකර්මයට සම්බන්ධ වී මෝල්, කුඩා කමිහල්, ගොවිපොලවල්, මාඟ වෙළඳසැල් සහ සපත්තු කමිහල් වැනි ව්‍යාපාර කළ සල්ලි සුදු කර තුස්ත ව්‍යාපාරයට යොදවා ගැනීම සඳහා ප්‍රිජ සේ හාවිත කරන බවට ලොව අනෙක් රටවලින් ද සාක්ෂි සැපයේ. මේ දිනවල අප රටෙහි සිදු කරන විමර්ශන හා සෝදිසි කිරීම්වල ද තුස්තවාදීන්ට සම්බන්ධ ප්‍රද්‍රේශයන් විසින් පවත්වා ගෙන ගියේ ය සැක කෙරෙන තඩ කමිහල්, කුකුල ගොවිපොලවල්, කුඩා බඩු හා නොයෙකුත් සිල්ලර වෙළඳාම් පිළිබඳ ව අනාවරණය විය. නීති විරෝධී ව උපයා ගත් කළ මුදල් එබදු ව්‍යාපාරයක් හා මුෂු කර නීත්‍යනුකූල ලාභ ලෙස පෙන්වා විගුද්ධිකරණය කර ගැනීම තුස්තවාදීන්ගේ උපාය මාර්ගයකි. පෙන්දුගැලික අංශයට ද මෙහි ද පැවරෙන වගකීමක් ඇත. නීත්‍යනුකූල නො වන ව්‍යාපාර කටයුතු සමග සම්බන්ධ නො වීමත් ඒ පිළිබඳ ව අදාළ බලධාරීන් හා නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන දැනුවත් කිරීමෙන් ව්‍යාපාරික ප්‍රවැශියන් හට වගකීමක් ඇත. නීත්‍යනුකූල ව්‍යාපාරයන්ට වර්ධනය වීමට නම් තුස්තවාදීන්ට ආධාර අනුබල මුදල් සැපයෙන නීති විරෝධී ව්‍යාපාරික කටයුතු මගින් ආර්ථිකය අධිපත් වීම අනුරා ලීම අවැසිය. විශේෂයෙන් ම, බදු ගෙවීම පැහැර හැරීම සඳහා නීත්‍යනුකූල නොවන මාර්ග හරහා හාණ්ඩි රට තුළට ගෙනුවිත් (Smuggling) සිදු කරන ව්‍යාපාර කටයුතු මුළුනුප්‍රතා දැමීමට නීත්‍යනුකූල ව්‍යාපාර ප්‍රජාවට ද වගකීමක් ඇත. සෞර බඩු ව්‍යාපාරයට ශ්‍රී ලංකාව පාරාදිසයක් වීමට ඉඩ නො තබා වෙරළාරක්ෂණ කුමවේද ගක්මීමත් කිරීම ද අනිවාර්ය අවශ්‍යතාවකි.

ගනුදෙනුකරුවා තුස්තවාදීයෙකුදී සි හඳුනා ගන්න

අප්‍රේල් 21 වන දින සිදු වූ බෝම්බ ප්‍රහාරවලට සම්බන්ධ ව අත් අඩංගුවට ගත් ප්‍රද්‍රේශයන් සතු ව තිබු මුදල් රුපියල් මිලියන 140කට වඩා ඉහළ බවටත්, ඔවුන්ගේ වතකම් රුපියල් මිලියන 7ක් ඉක්ම වන බවටත් වාර්තා ඉදිරිපත් වී ඇත. බොහෝ දෙනෙකුට තැගෙන පැනය නම් එසේ මුදල් විදේශ රටවලින් ලැබුණි නම් කිසිදු බාධාවකින් තොර ව ලංකාවට මුදල් රැගෙන ආවේ කෙසේ ද යන්නයි. ශ්‍රී ලංකාවේ දැනුව බල පවත්නා නීති අනුව විදේශ රටකින් ශ්‍රී ලංකිය ප්‍රද්‍රේශයකු ලාංකිය බැංකුවක හෝ වෙනත් බලපත්‍රලාභී මුල්

ආයතනයක පවත්වා ගෙන යනු ලබන ගිණුමකට මුදල් එවීමේ දී අදාළ බැංකුව හෝ මූල්‍ය ආයතනය මගින් මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත යටතේ මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය මගින් නිකුත් කර ඇති නිති රෙගුලාසි අනුව අදාළ මූල්‍ය ආයතනය විසින් එම ගනුදෙනුවේ නීත්‍යනුකුල ස්වභාවය එනම් මුදල් ලැබෙන මූලාශ්‍රය (Source of Money) සහ එම මුදල් ලැබූණු පරමාර්ථය පිළිබඳ ව විමසිය යුතු ය. ඒ පිළිබඳ ව යම් හෝ සැකයක් පවති නම් ඉහත කි පනතේ 7 වන වගන්තිය අනුව මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය (Financial Intelligence Unit) වෙත වාර්තා කළ යුතු ය.

එහෙත්, සැක සහිත ගනුදෙනුවක් (Suspicious Transaction) යන්ත පුද්ගලයාගෙන් පුද්ගලයාට වෙනස් වන්නකි. එම මුදල් ලැබූණු පුද්ගලයන්ගේ ව්‍යාපාර කටයුතු, ඔහුගේ ජ්වන වත්තිය, අදාළ මුදල් කෙබඳ කටයුතුවලට යොදා ගැනේ ද යන්න පවා සොයා බැඳීම බැංකු හා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන මගින් පිළිපැදිය යුතු “මබි ගනුදෙනුකරුවා හඳුනා ගන්න” (Know your Customer) යන අවශ්‍යතාවට ඇතුළත් ය. විදේශ ප්‍රේෂණවලට පමණක් නො ව ලංකාව ඇතුළත මුදල් තැන්පත් කිරීමේ ද හා ආපසු ගැනීමේ ද ද මේ ආකාරයට ගනුදෙනුකරුවන් ඔවුන්ගේ ගනුදෙනු සහ ව්‍යාපාර පිළිබඳ ව විමසිලත් විමනැත්තාත් “Enhanced due Diligence” සංකල්පය ක්‍රියාවට තැබූම මූල්‍ය ආයතන සතු වගකීමි. සැක සහිත ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ ද සැකයක් පවති නම් එම ගනුදෙනුවට අදාළ මුදල් ප්‍රමාණය කොපමණක් වුව ද අනිවාරයයෙන් ම වාර්තා කිරීම කළ යුතු ය. තනි පුද්ගලයෙකු විසින් විවිධ පළාත්වල ඇති මූල්‍යතනවල ගිණුම් පවත්වා ගැනීම, විවිධ පුද්ගලයන් විසින් එම ගිණුමට මුදල් බැර කිරීම, ව්‍යාපාර ආදායම් ලෙස හගතා විකාල මුදල් ප්‍රමාණයන් තැන්පත් කිරීම, අනනාතා ලියවිලි ගැටළු සහගත වීම වැනි කරුණ සැකයක් ජනිත කළ යුතු අවස්ථාවන්ට නිදුසුන් ය.

මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ 6 වන වගන්තිය අනුව රුපියල් මිලියනය ඉක්ම වන සියලු ම ගනුදෙනු මෙන් ම (එම අගයට සමාන විදේශ මුදලින් සිදුවන ගනුදෙනු) මුදලින් හෝ ඉලෙක්ට්‍රොනික ගනුදෙනු වශයෙන් සිදු වන ගෙවීම “මුදල් ගනුදෙනු වාර්තාවක්” (Cash Transaction Report) මගින් මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයට වාර්තා කළ යුතු ය. මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය මගින් 2016 අංක 1951/13 ගැසට පත්‍රය යටතේ නිකුත් කර ඇති රෙගුලාසින්හි 47 (ඇ) වගන්තිය අනුව යම් පුද්ගලයෙකුගේ ගිණුමකට තුන්වන පාර්ශ්වයක් විසින් මුදල් තැන්පත් කිරීමේ ද (රුපියල් ලක්ෂ 2 ඉක්ම වන

තැන්පත්) එම තුන්වන පාර්ශ්වයට අදාළ තොරතුරු වාර්තා කර තා ගත යුතු ය. තුස්තවාදීන් හඩා යාමේ දී එම තොරතුරු මගින් විමර්ශන කටයුතු විධිමත් ව සිදු කළ හැකි ය. බැංකු හා අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන නීලධාරීන්ට ඉහත කි නිති අනුව කටයුතු කිරීමට තිබෙන බරපතල වගකීම පාස්කු ඉරු දින බෝම්බ ප්‍රභාර පිළිබඳ වාර්තා මගින් ද වකුකාර ව පෙන්වා දී ඇති. එම වාර්තා විමර්ශනය කර සැක සහිත ගනුදෙනු හා පුද්ගලයන් හඳුනා ගැනීමට අවශ්‍ය පහසුකම් හා තාක්ෂණය මෙන් ම දැනුම ද තුස්තවාදයට අරමුදල් සැපයීම මැවැලීමේ විමර්ශන නීලධාරීන් සතු විය යුතු ය. තැත්තොත්, එකී වාර්තාවන් නිෂ්ප්‍ර ව්‍යායාමයන් වනු ඇති. පාස්කු ඉරිදා සිදු වීම වැනි බේදාවකයන් යළි ඇතිවීමේ මග අනුරතු වස් මේ මොගොත් ඇති ජාතික වගකීම සමඟ තුස්තවාදී ගනුදෙනු හා ව්‍යාපාර කල් තියා හඳුනා ගැනීමට ඉවහල් වන ඉහත කි මුදල් වාර්තා මනා හා සියුම් ලෙස විශ්‍රාන්ති පිළිමේ අවශ්‍යතාව ද අවධාරණය කළ යුතු ම ය.

අනීතික මුදල් ප්‍රේෂණ කුමවේද

තුස්තවාදීන්ගේ අරමුදල් සම්පාදනය පිළිබඳ ව අන්තර් ජාතික වාර්තා ප්‍රකාශ කරනුයේ නීත්‍යනුකුල මූල්‍ය පද්ධතිය හරහා නො ව වලංගු නො වන විවිධ අනීතික කුම හරහා මුදල් ප්‍රේෂණ සිදු වන බවයි. ‘හවාලා’ (Hawala) සහ ‘උන්ඩියල්’ (undiyal) යනු ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක බවට වාර්තා වන එබඳ මුදල් ප්‍රේෂණ කුමයන් වන අතර පාස්කු ඉරු දින තුස්ත ප්‍රභාර කණ්ඩායම් ද එකී කුම හරහා මුදල් ලබා ගත් බවට මූලික විමර්ශන වාර්තා අනාවරණය කර තිබේ.

හවාලා සහ උන්ඩියල් කුමයන්ට අදාළ ශ්‍රී ලංකාවේ නීති තත්ත්වය

මෙරට නීති තත්ත්වයන් විමසීමේ දී අනාවරණය වනුයේ නීත්‍යනුකුල අර්ථීකයට අමතර ව ඊට සමගම් ව ක්‍රියාත්මක වී ඇති කළ ආර්ථිකය (Black Market) ද ප්‍රබල එකක් වී ඇති බවයි. “Chasing Dirty Money” ගුන්පදෙය කතුවරුන් වන පිටර රුටර් සහ එම ටෙමන් ප්‍රකාශ කරන පරිදි ලෙස්ක දළ ජාතික නිෂ්පාදිතයෙන් (Global GDP) 10% පමණ ප්‍රමාණයක් නිරුපතනය කරන තරමට අපරාධ ක්‍රියාවලින්ගෙන් උනන මුදල් ඉහළ ගොස් ඇති. අප රටේ ක ආර්ථිකයේ හැඩ පලල හඳුනා ගැනීමේ උන්සාහයන් තුස්තවාදී අරමුදල් මූලාශ්‍ර ක්‍රේඛාදුවට ද මග සලසනු ඇති. 2017 අංක 12 දරන විදේශ විනිමය පනත අනුව බැංකු සහ අනෙකුත් බලය ලත් මුදල් ගනුදෙනු කිරීමේ ආයතන හරහා මිස ශ්‍රී ලංකාකිකයන්ට විදේශ විනිමය ගනුදෙනු සි කළ නො

හැක. මෙම නීතිය පිළිබඳ ව සාමාන්‍ය මහජනතාව මෙන් ම විමර්ශන නිලධාරීන් ද දැනුම්වත් කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවකි.

තුස්තවාදීන්ගේ ප්‍රභාර සැලසුම් මෙන් ම මූල්‍ය සම්පාදන ක්‍රමෝපායන් ද නිරන්තර ව සිසු ලෙසට වෙනස් වන බැවින් නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතන හා විමර්ශන ආයතන ද අදාළ සැලසුම් හා ක්‍රමවේද රට සමගාමී ව යාචකතාවාලීන කළ යුතු ය. තැපාලියානී පවසන පරිදි තුස්තවාදයට අරමුදල් සැපයීම අඛණ්ඩ ව වෙනස් වන ක්‍රියාදාමයකි. ඔහුට අනුව පුද්ගලයන් මුදල් තොට්ටු අත් රැගෙන යාමේ ක්‍රමය තුස්ත ක්‍රියාදාමය විසින් සුලබ ව හාවිත කරනුයේ කිසි සලකුණක් තො තබා මුදල් ප්‍රවාහනය සිදු කළ හැකි බැවිනි. 2005 වසරේ ලන්ඩිනයේ තුස්ත ප්‍රභාරයට අරමුදල් සපයා තිබුණේ එසේ අත් ගෙන යාමේ ක්‍රමයට බව වාර්තා විණි. ශ්‍රී ලංකා විදේශ විනිමය පනත යටතේ නිකුත් කර ඇති රෙගුලාසි අනුව ඇමරිකානු බොලර් 15.000ක් ඉක්ම වන මුදල් ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකාවට රැගෙන එන පුද්ගලයෙකු එ බව ශ්‍රී ලංකා රෙගුවට ප්‍රකාශ කළ යුතු ය. එම දත්ත වාර්තා විශ්ලේෂණය කර විමර්ශනය කිරීම මෙන් ම එසේ ප්‍රකාශ තො කර මුදල් රැගෙන එම සහ රටින් පිටතට ගෙන යාම් නීතියේ රහැනට හසු කර ගැනීමට රෙගු දෙපාර්තමේන්තුවට ඇති වගකීම අති මහත් ය.

මූල්‍ය තො වන ව්‍යාපාර හරහා කළ සැල්ලි සුදු කිරීම

මූල්‍ය ආයතන පමණක් තො ව මැණික් හා ස්වර්ණාහරණ ව්‍යාපාර, දේපල වෙළඳාම් ආයතන, නීතියුවරුන්, තොතාරීස්වරුන් සහ ගණකාධිකාරීවරුන් ඇතුළු මූල්‍ය තො වන ව්‍යාපාර ලෙසට මුදල් ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ දක්වා ඇති පුද්ගලයන් හා ආයතන සංවුද්‍ය නීති විරෝධී මුදල් නිකුත්තුකුල මූල්‍ය පද්ධතියට පැමිණීමේ ඉඩකඩ අභුරාලීමේ වගකීමක් ඇත. හාණ්ඩ හා සේවාවන් මිල දී ගැනීමේ දී විශාල ප්‍රමාණයේ ගෙවීම්, මුදල් මිනින් සිදු කිරීම ද මුදල් විශ්දේශීකරණයේ තවත් ලක්ෂණයකි. තම ගනුදෙනුකරුවන් පිළිබඳව මතා ලෙස විමසිලිමත් වීම හා අදාළ ගනුදෙනු වාර්තා තබා ගැනීම තුස්ත ක්‍රියා හා සම්බන්ධ විමර්ශනවලට ද ඉහළ උපකාරයකි.

තුස්තවාදය දේශ සිමා මායිම් කළාප තො සළකයි. එබැවින්, එය පිටුදැකීමේ කාර්යය ද එබඳ අන්තර්ජාතික සහයෝගිතාවකින් සිදු කළ යුතු වේ. (Terrorism

knows no borders' It requires a global response.)

විශේෂයෙන් ම රටවල් අතර පුද්ගල සංක්‍රමණයට අදාළ දත්ත, තුස්ත ක්‍රියාදාම හා ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම් පිළිබඳ බුද්ධී තොරතුරු ආදිය තුවමාරු කර ගැනීම සඳහා වූ අන්තර් සබඳතාවක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට "අපි විජාතික බලවේගයන්ට යට තො වෙමු" යනාදී පවු දේශපාලනික දුපත් මානසිකත්වයන්ගෙන් ඔරිබට ගොස් තීරණ ගැනීමේ පරාසය දියුණු කර ගත යුතු ය. නීති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතන, ආගමන විගමන හා රේගු දෙපාර්තමේන්තු, අධිකරණ ආයතන ඇතුළු තුස්තවාදයට අරමුදල් සැපයීම හා මුදල් විශ්දේශීකරණයට එරෙහි ව ක්‍රියාත්මක විමේ වගකීම ඇති සියලු ආයතනයන්ට ස්වාධීන ව කටයුතු කිරීමට ඉඩ හසර සැලසීම පාලකයන්ගේ වගකීමක් වන අතර එම ආයතනවල යහපාලනය තහවුරු කරගැනීම ඒ ඒ අදාළ ආයතන ද සතු වන කාර්ය හාරයකි.

තුස්තවාදයට අරමුදල් සැපයීම මැඩලීම ජාතික ප්‍රතිපත්තියක් සහ අරමුණක් බවට පත් කර ගත යුතු ය. මූල්‍ය බුද්ධී ඒකකය, තුස්ත කටයුතු විමර්ශන පොලිස් සහ ආරක්ෂක අංශ නිලධාරීන්, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව, අධිකරණය, රේගු දෙපාර්තමේන්තුව, බැංකු හා මූල්‍ය ආයතන එම ආයතන අධික්ෂණය කරන නීතාමන ආයතන යනාදී සියලු පාර්ශ්වයන් කාර්යය බලකායක් (Task Force) ලෙසට කටයුතු කිරීම තුළ තුස්තවාදයට මුදල් සපයා දීමේ ඉඩ අවකාශ කාර්යක්ෂම ව අභුරාලිය හැක. නීතියේ රහැනට හසු කර ගන්නා තුස්තවාදීන්ගේ මුදල් ආධාර සැපයුම්කරුවන්ට අකුරට ම නීතිය ක්‍රියාත්මක තො කර එම මූල්‍ය මාර්ග මුලිනුප්‍රාදුමිය තො හැක. විමර්ශනය, නඩු පැවරීම හා දඩුවම් පැමිණ වීම කාර්යක්ෂම ව හා විනිවිද්‍යාවයකින් යුතු ව ඉටු කිරීම ද ජාතික වගකීමකි. පවු දේශපාලනික වාසි අපේක්ෂාවෙන් තොර අඛණ්ඩ දේශපාලනික වගකීම් සහගත හාවයක් මේ කාර්ය හාරයට අතිවාර්ය වේ. තොනතන් පවෙල් පැවසු පරිදි "තුස්තවාදය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ විරැඹී නිවුත් සහෞද්‍රයා ය". ඒ රුදුරු විරැඹීතාවයට මානව සංඛ්‍යා ගොදුරු කර ගැනීමට කිසිදු අවකාශයක් තො තැබීම සියලු නීතිගරුක පුරවැසියන්ගේ අනිමතාර්ථය සහ වගකීම ද විය යුතු ය.■

ගෝලීය

දේශගුණික

අවධානම්

දැරුණුකය

භැඳීන්වීම

මැත ඉතිහාසය කුළ ලොව වඩාත් කතා බහට ලක් වූ කරුණක් ලෙස දේශගුණික විපර්යාසවල බලපෑම හඳුන්වා දිය හැකි ය. මත්දයත්, එය ලොව පුරා මිනිස් ජ්විතවලට මහත් තර්ජනයක් වී ඇති බැවිනි. දේශගුණික විපර්යාස යන්න හඳුන්වා දීමේ දී එය ගෝලීය හෝ කළාපීය දේශගුණික රටාවන්හි වෙනසක් වශයෙන් දැක්විය හැකි ය. ඇතැම් මානව ක්‍රියාකාරකම්, ජේව් විද්‍යාත්මක ක්‍රියාවලින්, පාලීමියට ලැබෙන සූර්ය කිරණවල වෙනසක්ම වැනි සාධක දේශගුණික විපර්යාස සඳහා මූලික හේතුන් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇත.

දේශගුණික විපර්යාසවලින් සිදු ව ඇති බලපෑම පිළිබඳ ව සාකච්ඡා කිරීමේ දී එහි බලපෑමට ශ්‍රී ලංකාව ද හසු වී ඇති බව පෙනී යයි. ශ්‍රී ලංකාව එම තත්ත්වයන්ට ගොදුරු වීමේ අවධානම පසුගිය වසර 10 කුළ දී සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගොස් ඇති බව පෙනී යයි. 2003 වර්ෂයේ සිට දැඩි වර්ෂා සහ නියං තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීමට සිදු ව ඇත. අධික වර්ෂාපතනය තිසා ඇති වූ ගංවතුර සහ තායැපූමවලින් පුද්ගලයන් 200කට අධික පිරිසක් මිය ගොස් 60,000කට අධික පිරිසක් අවතැන් වී ය. විශේෂයෙන් ම 2017 සහ 2018 වසරවල දිවයින් ඇති විමර්ශනයේ දිස්ත්‍රික්ක 20කට පමණ දැඩි බලපෑම් ඇති විය. ඒවා අතරින් ගාල්ල, රත්නපුර සහ කළතර යන දිස්ත්‍රික්ක වැඩි ම බලපෑමකට ලක් විය. එම තත්ත්වය හේතුවෙන් 24 දෙනෙකු මිය ගිය අතර, 17,000ක පමණ පිරිසක් පිඩාවට පත් වූ අතර 6,000කට අධික පිරිසක් අවතැන් විය. 21 වන සියවශේ දරුණු ම ස්වභාවික ව්‍යසනය

එල් එව් එම් සු එම් ලන්සකාර
ජේස්ත්‍රේ සහකාර අධිකාරී
ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව

ලෙස හැඳින්වෙන “සුනාම්” තත්ත්වය මෙතෙක් ශ්‍රී ලංකාව මුහුණ දුන් දරුණුතම ස්වභාවික විපත ලෙස සැලකේ. ඉන් වැඩි ම හානි සිදු වූයේ ඉන්දුනීසියාව, ශ්‍රී ලංකාව, ඉන්දියාව සහ තායිලන්තය යන රටවලට ය. සිස්මොග්‍රාන් යන්තුවල සටහන් වූ ආකාරයට එම හු කම්පනය මෙතෙක් ලොව සිදු ව ඇති විශාලත්වය අතින් තෙවැනි තැන ගන්නා හු කම්පනය ලෙස සැලකේ. එසේ ම මෙතෙක් නීක්ෂණය වූ දීර්සනම විශේෂන කාලය සහිත හු කම්පනය ද එය විය. එම කාලය විනාඩි 8.3 සිට විනාඩි 10 අතර කාලයක් විය. ඇස්ස්කාව වැනි ඉතා ඇති හුම් පුද්ගලවල ද කම්පන ඇති කිරීමට සමත් වූ මෙම ව්‍යසනයට ජ්‍රීත 30,000කට ආසන්න ප්‍රමාණයක් බේලි විය.

ශ්‍රී ලංකාවේ තත්ත්වය එසේ තිබිය දී මැත කාලයේ දී ලොව අනෙකුත් රටවල් ද දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ දැඩි බලපෑමට ලක් ව ඇති බව දක්නට ලැබේ. විශේෂයෙන් ම 2018 වසර දී දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ වැඩි ම බලපෑම්වලට ලක් වූ රටවල් ලෙස ජපානය, පිළිපිනය සහ ජර්මනිය හඳුන්වා දිය හැකි ය. එසේ ම 1999 වසර සිට 2018 වසර දක්වා කාලය කුළ දරුණු දේශගුණික සංසිද්ධීත්වා බලපෑමට ලක් වූ රටවල් ලෙස කැරිබියානු දුපතක් වන පුවරුවෝර්කොෂ්, මියන්මාරය, සහ හසිරි රාජ්‍යය දැක්විය හැකි ය. සමස්තයක් ලෙස එම කාලය කුළ සිදු වූ 12,000කට අධික දැඩි දේශගුණික සංසිද්ධීත් හේතුවෙන් ලොව පුරා මිනිසුන් 495,000ක පමණ ජ්‍රීත අඩුම් වූ අතර සිදු වූ අලාභය එක්සත් ජනපද බොලර් බිලියන 3.54ක් ලෙස ගණන් බලා ඇත. එ මෙන් ම 2030 වසර වන විට දේශගුණික සංසිද්ධීත්ගෙන් සිදුවන අලාභ සඳහා එක්සත් ජනපද බොලර් බිලියන 290 සිට බිලියන 580 දක්වා වන පිරිවැයක් දීමට සිදුවෙතැ සි ඇස්තමෙන්තු කර ඇත.

මෙවන් තත්ත්වයක් කුළ පරිසරවේදීන් විසින් නීක්ෂණ සහ ත්‍යාගාත්මක ආකෘතින් හාවිත කරමින් අතින සහ අනාගත දේශගුණික තත්ත්වයන් පිළිබඳ පර්යේෂණ සිදුකෙරෙමින් පවතින අතර, එවායේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දේශගුණික අවධානම දැරුණුය බිජි විය.

දේශගුණික අවධානම් දරුණුය

දේශගුණික විපර්යාසයන්ට ඇති අවධානම මත පදනම් ව ජර්මනියේ පිහිටි ස්වාධීන ආයතනයක් වන “ජර්මන්වාව්” ආයතනය දේශගුණික අවධානම දරුණුය ප්‍රකාශයට පත් කරයි. සුළු කුණාව්, ගංවතුර,

තාප තරංග සහ වෙනත් කාලගුණික විපරයාස හේතුවෙන් රටවල් කෙතරම් දුරට බලපැමිවලට ලක් ව ඇත්දැය යන්න මෙම දරුකය මගින් විශ්ලේෂණය කෙරෙනු ලබයි. එ මෙන් ම ආන්තික කාලගුණික සිදුවීම් සහ ඒ අනුව සිදු වන සමාජ, ආර්ථික බලපැමි පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් ලෙස ද මෙය හඳුන්වා දිය හැකි ය.

2019 වර්ෂය සඳහා වූ ගෝලීය දේශගුණික අවධානම් දරුකය පිළියෙල කිරීමේ දී 1998 සිට 2017 දක්වා සිදු වූ දේශගුණික සංයිද්ධීත් නිසා ඇති වූ අලාභයන් සැලකිල්ලට ගෙන ඇති. එම දරුකයට අනුව 2017 වසරේ දී වැඩි ම දේශගුණික විපරයාසයන්ගේ බලපැමිවලට ලක් වූ රටවල් ලෙස පුවරුවෙරිකෝ, ශ්‍රී ලංකාව සහ බොම්තිකා යන රටවල් දක්වා ඇති අතර, එම වසරේ දී වඩාත් ම පිඩාවට පත් වූ අනෙකුත් රටවල් ලෙස නේපාලය, ජේරු සහ වියටිනාමය හඳුනා ගෙන ඇති. එසේ ම සැලකිල්ලට ගත් කාල පරාසය (1998 - 2017) තුළ දේශගුණික විපරයාසයන්ගේ වැඩි ම බලපැමිවලට ලක් වූ රටවල් ලෙස පුවරුවෙරිකෝ, හොත්වුරාස් සහ මියන්මාරය සඳහන් වන අතර, නේපාලය සිවු වන තැනටත්, බංග්ලාදේශය හත් වන තැනටත්, ඉන්දියාව දහහතර වන තැනටත් පත් විය. 2019 වර්ෂය සඳහා වූ ගෝලීය අවධානම් දරුකය පෙන්වා දෙන පරිදි දැඩි වර්ෂාපතනය නිසා නේපාලය, බංග්ලාදේශය සහ ඉන්දියාව යන රටවල ඇති වූ ගංවතුර තත්ත්වයන් මිලයන 40ක පමණ ජනතාවකට බලපැ අතර දෙසීයයකට අධික පිරිසකගේ ජීවිත අහිමි විය. දකුණු ආසියාතික රටවල් දැඩි ලෙස දේශගුණික විපරයාසවලට ලක් ව ඇති බව මේ අනුව පැහැදිලි වේ. 2016 වසරට අදාළ දත්ත උපයෝගී කර ගෙන සකස් කළ 2018 ගෝලීය දේශගුණික දරුකයට අනුව 105 වන ස්ථානයේ පසු වූ පුවරුවෙරිකෝ 2019 දරුකයට අනුව (2017 දත්ත පදනම් කර ගෙන සකස් කළ) පළමු වන තැනට පත් ව තිබේ. එ සේ ම 120 වන ස්ථානයේ පසු වූ බොම්තිකා දේශගුණික අවධානම් දරුකයයේ 3 වන ස්ථානයටත් 4 වන ස්ථානයේ පසු වූ ශ්‍රී ලංකාව 2 වන ස්ථානයටත් පත් වීම තුළින් පෙනී යන්නේ 2017 වසරේ දී එම රටවල් දැඩි ලෙස දේශගුණික විපරයාස නිසා අවධානමට ලක් වී ඇති බවයි. 1999 සිට 2018 දක්වා දේශගුණික විපරයාසයන්ට ලක් වූ රටවල් 181ක දත්ත පදනම් කර ගෙන සකස් කළ 2020 ගෝලීය දේශගුණික අවධානම් දරුකයට අනුව ජපානය, පිළිපිනය සහ ජර්මනිය පිළිවෙළින් ප්‍රථම ස්ථාන

තුනට පත් වී ඇති අතර, මැඩියාස්කරය, ඉන්දියාව සහ ශ්‍රී ලංකාව පිළිවෙළින් ර් ලග ස්ථානවල පසුවේ. මේ සඳහා බලපැ හේතු සාධක සලකා බැලීමේ දී අවධානම් දරුකයයේ ඉහළින් ම සිරින ජපානය 2018 වසරේ දී දැඩි දේශගුණික විපරයාස තුනකින් ම පිඩාවට පත් විය. ජුලි මාසයේ දී ඇද හැඳුනු බාරාතියාත වර්ෂාව සහ නායයැම් හේතුවෙන් පුද්ගලයන් 200කට අධික පිරිසක් මියගෙස් 5000කට අධික නිවාස සංඛ්‍යාවකට හානි සිදුවීය. ජුලි මැද සිට අගෙස්තු දක්වා කාලය තුළ ඇති වූ අධික උෂ්ණත්වය නිසා මරණ 138ක් වාර්තා විය. ඉන් පසු සැපේතුම්බර මාසයේ ඇති වූ සුළු කුණාවු නිසා ආර්ථිකයට සිදු වූ පාවුව එක්සත් ජනපද බොල් බිලියන 12කට අධික බව ගණන් බලා ඇති. 2018 වසරේ දී ලෝකයේ වාර්තා වූ බලවත් ම සුළු කුණාවුව වූ “ටයිපූන් මැන්ග්කුට්” (Typhoon Mangkhut) පිළිපිනයේ වැකියන් 250,000කට අධික පිරිසකට බලපැමි ඇති කළේ ය. 2018 වසරේ දී ජර්මනියට බලපැ තාප තරංග හේතුවෙන් ඉතා උණුසුම් දේශගුණික තත්ත්වයක් රට පුරා පැවති අතර සාමාන්‍යයෙන් පැවතිය යුතු උෂ්ණත්වයට වඩා සෙල්සියස් අංශක 2.9කින් උෂ්ණත්වය ඉහළ හියේ ය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ජීවිත 1,234ක් අහිමි වූ අතර, වර්ෂාපතනයේ අඩු වීම නිසා ඇති වූ නියගය හේතුවෙන් අස්වැන්න විශාල ලෙස අඩු විය. “ආවා” සහ “ලිලියාකීම්” සුළු කුණාවුවල බලපැමෙන් 2018 වසරේ දී මැඩියාස්කරයේ පුද්ගලයන් 70,000ක් පමණ අවතැන් විය.

2020 වසර සඳහා පිළියෙල කරන ලද ගෝලීය දේශගුණික අවධානම් දරුකයට අනුව පස් වන ස්ථානයට පත් වූ ඉන්දියාව මෝසම් වර්ෂාව හේතුවෙන් 2018 වර්ෂයේ දී දැඩි ලෙස පිඩා විදි අතර කේරු ප්‍රාන්තයේ පමණක් 324කට අධික පිරිසක් මිය ගොස් නිවාස 20,000කට ආසන්න සංඛ්‍යාවකට දැඩි අලාභ හානි සිදු විය.

2018 වසරේ මැයි මාසයේ ඇති වූ මෝසම් වැසි ශ්‍රී ලංකාවට දැඩි සේ බලපැවේ ය. දිස්ත්‍රික්ක 20ක් වර්ෂාවේ දැඩි බලපැමිවලට ලක් වූ අතර, දකුණු හා බටහිර වෙරු තීරය ආප්‍රිත ප්‍රදේශවලට දැඩි හානි සිදු විය. 2020 ගෝලීය දේශගුණික අවධානම් දරුකයට අනුව 7 වන සහ 8 වන ස්ථානවල පසු වන කෙන්යාව සහ රුවන්බාව 2018 වර්ෂයේ දී මෝසම් වැසි නිසා ඇති වූ ගංවතුරින් දැඩි ලෙස පිඩා විදි රටවල් වේ. වසර සියයකින් පසු කැනබාවෙන් වාර්තා වූ අවම උෂ්ණත්වය 2018 වසර මුළු හාගයේ දී වාර්තා විය.

එහෙත් එම වසරේ ම මැද භාගය වන විට ඉහළ උර්ශන්වයක් වාර්තා වූ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හිම දිය වී ගෘගා පිටාර ගැලීම් ද සිදු විය. එසේ ම රට තුළ ලැබූ හිති ද ඇති විය. ගෝලීය අවදානම් දර්ශකයේ 10 වන ස්ථානයට පත් ව තිබූ නිෂ් රාජ්‍යය 2018 වසරේ දී “ගිටා”, “ජ්‍යාසි” සහ “කේන්” යන සුළු කුණාවුවලින් ද රට සමගම් ව ඇති වූ ගෘතුරින් ද දැඩි ලෙස පිඩාවට පත් විය.

ගෝලීය දේශගුණික අවදානම් දර්ශකය ගණනය කරන ආකාරය

2020 වර්ෂය සඳහා ගෝලීය දේශගුණික අවදානම් දර්ශකය ගණනය කර ඇත්තේ නවතම දත්ත සැලකිල්ලට ගැනීමෙනි. මෙය දේශගුණික අවදානම් දර්ශකයේ 15 වන සංඡ්‍යකරණයයි. දැඩි දේශගුණික බලපැවැවලට රටවල් ගොදුරු වීමේ මට්ටම අවධාරණය කිරීම සඳහා මෙම දර්ශකය යොදා ගැනෙන්. “පර්මන්බාව්” ආයතනය විසින් වාර්ෂික ව පිළියෙළ කෙරෙන මෙම දර්ශකය සඳහා ලොව ඇති ස්වභාවික ව්‍යුහයන් පිළිබඳ විශාල ම දත්ත පදනමක් වන ජර්මනියේ “ම්පුන්විරි” නම් ප්‍රතිරක්ෂණ සමාගමේ “නැට් කැට් සර්විස්”හි දත්ත සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ සමාජ-ආර්ථික දත්ත යොදා ගැනෙන්.

මෙම දර්ශකය පිළියෙළ කිරීමේ දී පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ දත්ත විශ්ලේෂණය සඳහා යොදා ගැනෙන්.

සලකා බැවෙන කාලය තුළ

- (1) මරණයට පත් සංඛ්‍යාව
- (2) නිවැසියන් 100,000කට මරණ සංඛ්‍යාව
- (3) කුය ගක්ති සාමූහය අනුව මූල්‍ය අලාභය එක්සන් ජනපද බොලර්වලින්
- (4) දැඩි දේශීය නිෂ්පාදිත ඒකකයට අලාභය

මෙහි නිවැසියන් 100,000කට මරණ සංඛ්‍යාව සහ දැඩි දේශීය නිෂ්පාදිත ඒකකයකට අලාභය ගණනය කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් සපයන ලද ආර්ථික සහ ජනගහන දත්ත සැලකිල්ලට ගැනෙන්. කෙසේ වෙතත් කුඩා රටවල් (පැකිපික් කළාපයේ කුඩා සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවල්) හෝ දේශපාලන වශයෙන් අතිශයින් අස්ථාවර රටවල් (සේමාලියාව වැනි) සඳහා අදාළ දත්ත සැම අවස්ථාවකදීම ප්‍රමාණාත්මක හා ගුණාත්මක ලෙස ලබා ගත නො හැකි නිසා එම රටවල් විශ්ලේෂණයෙන් ඉවත් කිරීමට සිදු ව ඇත.

එ සේ ම යම් රටකට අදාළ ගෝලීය දේශගුණික අවදානම් දර්ශකය ගණනය කර ඇත්තේ ඉහත දර්ශක කාණ්ඩ හතර සඳහා අදාළ රට ලබා ගත් ස්ථානය මත පදනම් ව පහත දැක්වෙන බර තැබීම අනුව සාමාන්‍යය ග්‍රේන්ගත කිරීමෙනි.

- (1) මරණ සංඛ්‍යාව 1/6
- (2) නිවැසියන් 100,000කට මරණ සංඛ්‍යාව 1/3
- (3) කුය ගක්ති සාමූහය අනුව මූල්‍ය අලාභය එක්සන් ජනපද බොලර් 1/6
- (4) දැඩි දේශීය නිෂ්පාදිත ඒකකයට අලාභය 1/3

නිදසුන:

2018 වර්ෂයේ දේශගුණික විපර්යාසයන්ගෙන් වැඩි ම බලපැවැවල ලක් ව ගෝලීය දේශගුණික අවදානම් දර්ශකයේ 1 වන ස්ථානයට පත් වූ ජ්‍යානය සැලකිල්ලට ගනිමු. එහි දී සලකා බලන කාලය තුළ දී, එ නම් 2018 වර්ෂය තුළ දී සිදු වූ දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ බලපැවැවන් සිදු වූ මරණ සංඛ්‍යාවෙන් 2 වන ස්ථානයටත්, නිවැසියන් 100,000කට සිදු වූ මරණ සංඛ්‍යාවෙන් 2 වන ස්ථානයටත්, කුය ගක්ති සාමූහය අනුව මූල්‍ය අලාභයෙන් 3 වන ස්ථානයටත්, දැඩි දේශීය නිෂ්පාදිත ඒකකයට අලාභයෙන් 12 වන ස්ථානයටත් පත් විණි. එ අනුව දේශගුණික අවදානම් දර්ශකය පහත පරිදි ගණනය කෙරෙනු ලැබේ.

$$2 \times \frac{1}{6} + 2 \times \frac{1}{3} + 3 \times \frac{1}{6} + 12 \times \frac{1}{3} = 5.50$$

එම ගණනය කිරීම අනුව ජ්‍යානයේ ලකුණු ගණන 5.50 කි. එම ගණන දේශගුණික අවදානම් දර්ශකයේ අනෙකුත් රටවල් ලබා ඇති ලකුණු ගණන් හා සැසදීමේ දී අවම ලකුණු ගණන වේ. දේශගුණික අවදානම් දර්ශකයට අනුව අවම ලකුණු ලබාගන්නා රට දේශගුණික අවදානම් දර්ශකයේ පළමු තැනට පත් වේ. එනම් වැඩි ම දේශගුණික විපර්යාසයට ලක් වූ රට බව ට පත් වේ.

මෙම අනුව පාඨැලි වන්නේ ලොව බොහෝමයක් රටවල් දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ දැඩි බලපැවැවලට හසු ව ඇති බවයි. එ සේ ම එල්නිනෝ සිදුවීම් සහ ගෝලීය උණුසුම අතර දැඩි සම්බන්ධතාවක් පවතින බවත්, දේශගුණික විපර්යාස හේතුවෙන් මෙ වැනි සිදුවීම් අනාගතයේ දී දෙගුණයක් විය හැකි බවත් මත ප්‍රකාශ ව ඇත. එ මෙන් ම වර්ෂ 2050 වන විට දකුණු ආසියාවේ

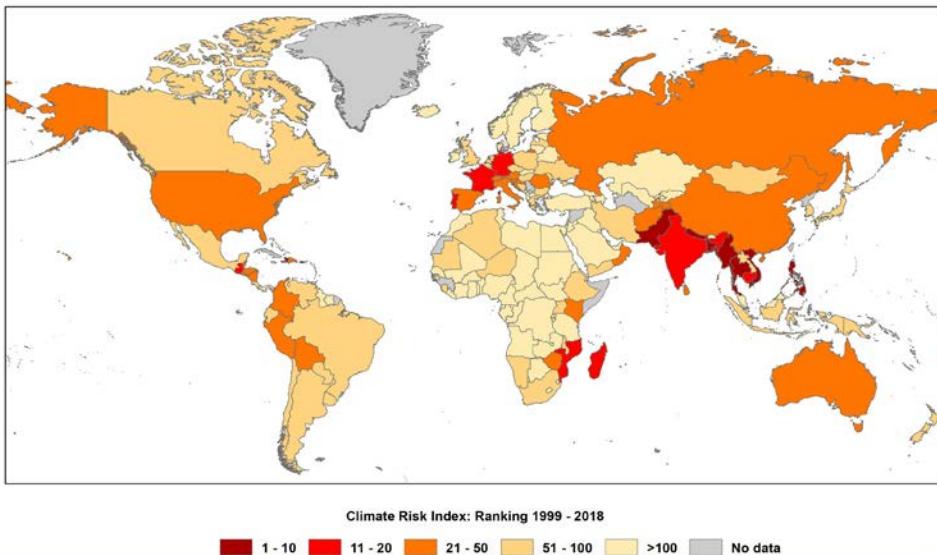

මෙයන 800ක ජනතාව දේශගුණික විපර්යාස නිසා දැඩි ලෙස පිඩා විදිනු ඇතැයි ලෝක බැංකු වාර්තාවක් පෙන්වා දෙයි. එම නිසා එවන් සිදුවීම්වලට මග පාදන මිනිස් හියාකාරකම් අවම කිරීමෙන් දේශගුණික විපර්යාසවලින් සිදු විය හැකි හානි අවම කර ගත හැකිය. රට අමතර ව අවදානමට ලක් විය හැකි රටවලට සහාය දැක්වීම සඳහා දේශගුණික අවදානම් සඳහා

අරමුදලක් ස්ථාපනය කිරීමත් දේශගුණික විපර්යාස නිසා සිදු වන ව්‍යසනයන්ට සාර්ථක ව මුහුණු දීම සඳහා අවශ්‍ය හියාමාර්ග තවදුරටත් ගක්තිමත් කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු විය යුතු ය.■

ඡ්‍යාග්‍රැස්

Global Climate Risk Index - 2020 වාර්තාව

1 වන වගුව - 2018 වර්ෂයේ දී දේශගුණික විපර්යාසවල දැඩි බලපෑමට ලක් වූ රටවල් 10
(2020 ගෝලීය දේශගුණික අවදානම් දරුණකයට අනුව පළමු රටවල් 10)

ප්‍රේශීගන කිරීම 2017	ප්‍රේශීගන කිරීම 2018	රට	දේශගුණික අවදානම් දරුණකයේ ලකුණු	මරණ සංඛ්‍යාව		නිවැසියන් 100,000කට මරණ සංඛ්‍යාව	තුය ගක්ති සාම්ප්‍රදාය අනුව මූල් අලාභය (එක්සත් ජනපද බොලර් මිලියන)	දෙළ දේශීය නිෂ්පාදිත ඒකකයට අලාභය (%)		මානව සංවර්ධන දරුණකයට 2018 වර්ෂයේ ප්‍රේශීගන කිරීම		
				ගණන	ස්ථානය			ගණන	ස්ථානය			
36	1	ජපානය	5.50	1,282	2	1.01	2	35,839.37	3	0.64	12	19
20	2	පිළිපිළිනය	11.17	455	4	0.43	14	4,547.27	7	0.48	14	113
40	3	ජර්මනිය	13.83	1,246	3	1.50	1	5,038.62	6	0.12	36	5
7	4	මැයියානිය	15.83	72	17	0.27	20	568.10	30	1.32	4	161
14	5	ඉන්දියාව	18.17	2,081	1	0.16	34	37,807.82	2	0.36	19	130
2	6	ශ්‍රී ලංකාව	19.00	38	36	0.18	29	3,626.72	10	1.24	5	76
45	7	කොට්‍රියාව	19.67	113	12	0.24	23	708.39	26	0.40	17	142
87	8	රුවන්බාව	21.17	88	16	0.73	9	93.21	51	0.34	21	158
42	9	කැනුබාව	21.83	103	13	0.28	19	2,282.17	12	0.12	34	12
96	10	ලිං	22.50	8	64	0.90	6	118.61	47	1.14	6	92

(ගෝලීය දේශගුණික අවදානම් දරුණකය 2020 වාර්තාව)

මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම :

දුවයිලතා කළමනාකරණය සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්යාලය

වි එම් දු කේ තෙන්නකේන්

තියෝග අධිකාරී

දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව

2002 වසරේද මුදල් නීති පනත සංයෝධනය කිරීමත් සමඟ දී ලංකා මහ බැංකුවේ අරමුණු ආර්ථික හා මිල ස්ථායිනාව පවත්වා ගෙනිම් මුදල් පද්ධතියේ ස්ථායිනාව පවත්වා ගෙනිම් ලෙස සංයෝධනය කරන ලදී. මිල ස්ථායිනාව අත්කර ගෙනිම සඳහා මහ බැංකුව විසින් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන අතර මහ බැංකුව විසින් ගනු ලබන, මුදල් පිරිවැය (පොලිය) සහ මුදල් ප්‍රමාණය (මුදල් සැපයුම) කෙරෙහි බලපාන්නා වූ ක්‍රියාත්මක මුදල් ප්‍රතිපත්ති ලෙස සැලකේ. මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී ප්‍රධාන වගයෙන් ප්‍රතිපත්ති පොලි අනුපාතිකය තීරණය කිරීම හා දුවයිලතාව කළමනාකරණය කිරීම සිදු කෙරයි. දුවයිලතා කළමනාකරණය කිරීමේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදු කෙරෙන කටයුතු පිළිබඳ ව අදහසක් ලබා දීම මෙම උගින්දයේ අරමුණ වේ.

1. හැඳින්වීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය වර්තමාන මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කරනු ලබන්නේ “වැඩිදියුණු කරන ලද මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව” අනුව ය. මෙහි දී මෙම ක්‍රියාවලියේ අවසාන ඉලක්කය වනුයේ ආර්ථික සහ මිල ස්ථායිනාව පවත්වා ගෙනිම වන අතර, එහි ආරම්භක පියවර ලෙස ප්‍රතිපත්ති පොලි අනුපාතික තීරණය කිරීම සිදු වේ. වර්තමානයේ ප්‍රතිපත්ති පොලි අනුපාතික, තිතු තැන්පතු අනුපාතිකය හා තිතු ගෙය අනුපාතිකය ලෙස ප්‍රධාන කොටස දෙකකින් සමන්විත වන අතර ප්‍රතිපත්ති පොලි අනුපාතික කොරිඩ්වේ මෙම අනුපාතිකවලින් නිර්මාණය කරනු ලබයි. ඒ අනුව, තිතු තැන්පතු අනුපාතිකය, එම කොරිඩ්වෙහි පහළ සීමාව ලෙස ද සැලකේ. අවසාන ඉලක්කය වන ආර්ථික හා මිල ස්ථායිනාවය ලැඟා කර ගනුයේ සමස්ත ආර්ථිකයේ පවත්නා නොයෙකුත් පොලි අනුපාතිකවලට බලපැළී සිදු කිරීමෙන් ය. කෙසේ වුව ද, ආර්ථිකයේ පවත්නා නොයෙකුත් පොලි අනුපාතිකයන්ට, විශේෂයෙන් දිගුකාලීන පොලි අනුපාතිකවලට, සපුරු බලපැළීක් සිදු කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට අපහසු ය. එම නිසා මේ සඳහා සපුරු බලපැළීක් කළ හැකි පොලි අනුපාතිකයක් මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තෝරා ගනියි. මෙම පොලි අනුපාතිකය ‘මෙහෙයුම් ඉලක්කය’ ලෙස හැඳින්වේ. වර්තමාන මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවේ මෙහෙයුම්

ඉලක්කය ලෙස ඒක්සන් මුදල් වෙළඳපාලෙහි එක්දින ගනුදෙනුවල බරිත සාමානා ඒක්සන් මුදල් පොලි අනුපාතිකය (Weighted Average Call Money Rate - AWCMR) යොදා ගනු ලබයි. මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ ප්‍රධාන කාර්යය වනුයේ පවත්නා ප්‍රතිපත්ති පොලි අනුපාතික කොරිඩ්වේ තුළ මෙම මෙහෙයුම් ඉලක්කය පවත්වා ගෙනිම වන අතර ඒ සඳහා මහ බැංකුව අවශ්‍ය මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කරයි. අන්තර බැංකු වෙළඳපාල හෙවත් ඒක්සන් මුදල් වෙළඳපාලෙහි, ඒක් දින ගනුදෙනුවල බරිත සාමානා පොලි අනුපාතිකය අපේක්ෂිත මට්ටමේ පවත්වා ගෙනිම සඳහා මහ බැංකුව තම මෙහෙයුම් කටයුතු සිදු කිරීමේ දී බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකුවල පවත්නා දුවයිලතාව (Liquidity) වැදගත් සාධකයක් ලෙස සැලකිල්ලට ගැනෙයි. ඒ අනුව, මහ බැංකුව තම මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී වාණිජ බැංකුවල දුවයිලතාව කෙරෙහි බලපැළීම් කිරීම හා එම දුවයිලතා අවශ්‍යතා සපුරාලීම් හරහා වාණිජ බැංකුවල මුදල් පිරිවැය (පොලි අනුපාතිකයට) බලපැළීම් කරයි. දුවයිලතා කළමනාකරණය යටතේ, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් දේශීය මුදල් වෙළඳපාලෙහි සහභාගිත්ව ආයතනයන්ගේ, එනම් ප්‍රධාන වගයෙන් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ දුවයිල අවශ්‍යතා සපුරාලනු ලබන අතර සේවක අර්ථසාධක අරමුදලෙහි අතිරික්ත දුවයිල අවශ්‍යතා සපුරාලීම් සඳහා එනම්, තැන්පතු අවශ්‍යතා ඉටු කර ගෙනිම සඳහා අවසාන සලසා ඇත. ඒ අනුව, දේශීය මුදල්

වෙළඳපාල තුළ ද්‍රව්‍යීලතා හිගයක් ඇති වූ විට අවශ්‍ය පරිදි ද්‍රව්‍යීලතාව සැපයීම හා අතිරික්තයක් ඇති විට අවශ්‍යාත්‍යන් කර ගැනීම හරහා, එනම් තීරණය කරන ලද පොලී අනුපාතිකයක් යටතේ අවශ්‍ය අරමුදල් ලබාදීම හෝ අතිරික්ත අරමුදල් අවශ්‍යාත්‍යන් කර ගැනීමට මහ බැංකුව, කටයුතු කරයි. ඒ තුළින් ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපාලෙල් එක් දින ගනුදෙනුවල පොලී අනුපාතිකය අවශ්‍ය පරිදි හසුරුවම් වාණිජ බැංකුවල පිරිවැයට බලපැමි කරමින් මුදල් වෙළඳපාල තුළ කෙරී කාලීන පොලී අනුපාතික මත බලපැමක් ඇති කරන අතර, පසු ව වෙළඳපාලෙල් දිගු කාලීන පොලී අනුපාතිකවල ද ඇතිවන වෙනස්කම් තුළින් ආර්ථිකයට ගාලා යන ගාලා ප්‍රමාණය පාලනය කිරීමට ද මහ බැංකුව කටයුතු කරයි.

මුදල් වෙළඳපාල ද්‍රව්‍යීලතාව විවිධ සාධක හේතුවෙන් විරින් විට වෙනස් වන අතර, එම ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්වයන් මහ බැංකුව විසින් සුදුසු පරිදි කළමනාකරණය කරමින් ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපාලෙහි එක් දින ගනුදෙනුවල බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් පොලී අනුපාතිකය හෙවත් මෙහෙයුම් ඉලක්කය අවශ්‍ය පරිදි හැසිරවීම අපේක්ෂා කෙරේ. දේශීය මුදල් වෙළඳපාල තුළ ද්‍රව්‍යීලතා හිගයක් පළවතින විට ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපාල එක් දින පොලී අනුපාතිකය ක්ෂේක ව ප්‍රතිචාර දක්වමින් ඉහළ යා හැකි අතර, ඒ අනුව අනෙකුත් කෙරිකාලීන පොලී අනුපාතික ද ඉහළ යැමී ප්‍රවණතාවක් ඇති වේ. ඒ වැනි අවස්ථාවක මහ බැංකුව විවට වෙළඳ කටයුතු (Open Market Operations- OMOs) හරහා මුදල් වෙළඳපාලට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යීලතාව සැපයීම තුළින් අන්තර් බැංක මුදල් වෙළඳපාලෙහි, එනම් ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපාලෙහි කෙරිකාලීන පොලී අනුපාතිකය ඉහළ යැමී පාලනය කර අවශ්‍ය මට්ටම් තබා ගැනීමට කටයුතු කරයි. අනෙක් අතර මුදල් වෙළඳපාලෙහි අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාවක් ඇති විට අවශ්‍යාත්‍යන් කර ගැනීමටත් කටයුතු කරයි. එසේ අවශ්‍යාත්‍යන් කර නො ගතහොත් ආසන්න ම ප්‍රතිචාරය ලෙස කෙරිකාලීන පොලී අනුපාතිකය අනවශ්‍ය ලෙස පහත යා හැකි ය. අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාවක් පවතින විට

1 වන රුප සටහන: ශ්‍රී ලංකාවේ වැඩි දියුණු කරන ලද මුදල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව

වැඩිදියුණු
කළ මුදල
ප්‍රතිපත්ති
රාමුව

ප්‍රතිපත්ති උපකරණ
• ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික හා
• විවට වෙළඳපාල කටයුතු
• සංවිත අවශ්‍යතාව
බැංක අනුපාතිකය

මෙහෙයුම් ඉලක්කය
• බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල්
අනුපාතිකය

අනරමුදී ද්‍රශක

විවෘතය

• ප්‍රථම මුදල සැපයුම

අවසාන ඉලක්කය

• ආර්ථික හා මිල ස්ථානිකාවය

පොලී අනුපාතිකය පහත වැටීම හරහා ආර්ථිකයට සිදු විය හැකි අයහපත් බලපැමි අවම කිරීමට ද, හිග ද්‍රව්‍යීලතාවක් හේතුවෙන් පොලී අනුපාතිකය ඉහළ යැමෙන් ආර්ථිකයට සිදු විය හැකි අයහපත් බලපැමි අවම කිරීම සඳහා ද සුදුසු පරිදි මහ බැංකුව ද්‍රව්‍යීලතාව කළමනාකරණය කිරීමට කටයුතු කරයි. එ තම්, මහ බැංකුව මුදල් වෙළඳපාල ද්‍රව්‍යීලතාව කළමනාකරණය කිරීම හරහා පොලී අනුපාතිකය අවශ්‍ය පරිදි හැසිරවීම සඳහා කටයුතු කරයි. ඒ අනුව, මහ බැංකුව ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික කොරිඩ්ව හරහා ආර්ථික කටයුතුවලට සහාය දීමට පොලී අනුපාතික පැවතිය යුතු ආකාරය පිළිබඳ දිගානතිය දැක්වීම ද විවට වෙළඳපාල වෙනස්සි හරහා මුදල් වෙළඳපාලෙහි පොලී අනුපාතිකය අවශ්‍ය පරිදි හැසිරවීම සඳහා ඊට අවශ්‍ය සංයුතා ලබා දීම ද සිදු කරයි.

2. වාණිජ බැංක පද්ධතියේ ද්‍රව්‍යීලතාව

ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක වන්නා වූ පියලු ම බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සමග ගනුදෙනු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙහි ගිණුමක් පවත්වාගෙන යයි. මෙම ගිණුම, ජ්‍යෙම ගිණුම (Current Account), පියවුම ගිණුම (Settlement Account), තත්ත්කාලීන දළ පියවුම පද්ධති ගිණුම (RTGS Account) යන විවිධ නම්වලින් හැඳින්වෙයි. තවද, 1949 මුදල් නීති පනතේ 93 වන වගන්තිය අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන වාණිජ බැංකු විසින් ශ්‍රී ලංකා රුපියල්වලින් පවත්වා ගෙන යනු ලබන තැන්පතු වගකීම් මත මහ බැංකුවේ සංවිත පවත්වා ගත යුතු අතර, එම සංවිත අනුපාතය මහ බැංකුව විසින් නීයම කෙරෙයි.¹ මහ බැංකුව නීයම කර ඇති ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතයට අනුකූල ව, සැම වාණිජ බැංකුවක් විසින් ම තම රුපියල් තැන්පතු වගකීම්වලට අනුව දෙනික පදනම් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවෙහි ඇති තම ජ්‍යෙම ගිණුමහේ ගේපයක් පවත්වාගෙන යයි. මෙම ගේපයට මහ බැංකුව විසින් පොලී ගෙවීමක් සිදු නො කරයි. තවද, වාණිජ බැංකු විසින් පවත්වාගත යුතු ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අවශ්‍යතාව කළුත් කළුත් කළුත්

1. වතුලේඛ අංක 35/01/005/007/06 - සංවිත අවශ්‍යතාව

විමර්ශනය කෙරෙන අතර, ඒ පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ බලය මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලයට හිමි වේ.

එම ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාත අවශ්‍යතා අනුව, වාණිජ බැංකු විසින් තම ජ්‍යෙගම ගිණුමේ දෙනීක ව පවත්වා ගත යුතු ගේෂයට වඩා වැඩි ගේෂයක් පවත්වා ගෙන යන්නේ නම්, එය එදින එම බැංකුව පවත්වා ගන්නා අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතාව ලෙසත්, පවත්වා ගත යුතු ගේෂයට වඩා අඩු ගේෂයක් පවත්වා ගතහාත්, එය, එම බැංකුවේ හිග ද්‍රව්‍යීලතාව ලෙසත් දක්වනු ලැබේ. එ ලෙස සියලු ම වාණිජ බැංකුවල ජ්‍යෙගම ගිණුම්වල ඇති ගේෂයන් සියල්ල එකට ගත් කළ එම සමස්ත ගේෂය, වාණිජ බැංකු සියල්ල විසින් පවත්වා ගත යුතු ගේෂයට වඩා අඩු ගේෂයක් නම් සමස්ත බැංකු පද්ධතියේ ද්‍රව්‍යීලතාව හිගයක් ලෙසත් පවත්වා ගත යුතු ගේෂයට වඩා වැඩි ගේෂයක් පවත්වා ගෙන ඇති විට එය අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්වයක් ලෙසත් හැඳින්වේ. වාණිජ බැංකුවල ජ්‍යෙගම ගිණුමේ පවත්නා හා පවත්වා ගත යුතු ගේෂය අනුව ද වාණිජ බැංකු අරමදල් සඳහා කරනු ලබන ඉල්ලුම්/සැපයුම් අනුව ද ඒක්ෂණ මූදල් වෙළඳපාලෙහි එක් දින ගනුදෙනුවල බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මූදල් අනුපාතිකය වෙනස් වී ඉක්තිත ව කෙටි කාලීන පොලී අනුපාතිකවලට ද බලපැලුම් ඇති වේ. එම සමස්ත තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගෙන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ද්‍රව්‍යීලතාව කළමනාකරණය කිරීම හරහා පොලී අනුපාතයට බලපැලුම් කරයි.

3. මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලනාව කළමනාකරණය කිරීම

මුදල් වෙළඳපොල තුළ ඇති වන විවිධ ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්ව හමුවේ, එනම් අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතා හෝ හිග ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්ව හමුවේ කටයුතු කිරීමේදී, නැතහොත් ද්‍රව්‍යීලතාව කළමනාකරණය කිරීමේදී මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුවෙහි මෙහෙයුම් ඉලක්කය වන ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපොල එක් දින ගනුදෙනු මත පදනම් වූ බරික සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් අනුපාතිකය අවශ්‍ය මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ උපයෝගී කර ගනී. වර්තමානයේ දී මහ බැංකුව විසින් ප්‍රතිපත්ති පෙළී අනුපාතික හා නිත්‍ය පහසුකම්, විවාත වෙළඳපොල වෙන්දේසි මෙන් ම ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතය යන උපකරණ ප්‍රධාන වශයෙන් මේ සඳහා හාවිත කරයි.

මුදල් මණ්ඩලය විසින් ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාත වෙනස් කිරීම්, පොලී අනුපාතික වෙනස් කිරීම් හෝ යම් යම් සීමා පැනවීම් සම්බන්ධයෙන් ගනු ලබන තිරණ, මහ බැංකුව වෙනුවෙන් දේශීය මුදල් වෙළඳපාල කුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව උස්සුවේ.

පවත්නා මුදල් ප්‍රතිපත්ති රාමුව අනුව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මෙහෙයුම් ඉලක්කය වන බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපොල පොලී අනුපාතිකය අවශ්‍ය මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම සඳහා දෙනික විවට වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කටයුතු හරහා වෙළඳපොල උච්ඡාලතාව කළමනාකරණය කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ තීරණය කිරීම හා අවශ්‍ය නිරදේශ සිදු කිරීම වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කම්ටුව (Market Operation Committee - MOC) විසින් සිදු කෙරයි. මෙම කම්ටුව දෙනික ව උදෑස්‍යන රස්වී ඒදින මුදල් වෙළඳපොලෙහි තත්ත්වය, එනම් සමස්ත උච්ඡාලතා තත්ත්වය, සහභාගිත්ව ආයතනවල උච්ඡාලතා තත්ත්වය, ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපොලෙහි හා ද්විතීයික හා තේරුගාර බිල්පත් වෙළඳපොලෙහි පවත්නා පොලී අනුපාත ආදි අදාළ කරුණු පිළිබඳවත්, මුදල් මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරනු ලැබූ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයේ දිකානතියන්, ඉදිරි කාලය තුළ දේශීය මුදල් වෙළඳපොලෙහි පවත්නා උච්ඡාලතා තත්ත්වයන්, දේශීය මුදල් වෙළඳපොලෙහි සහභාගිත්ව ආයතනවල උච්ඡාලතා අවශ්‍යතා හා උච්ඡාලතා ප්‍රරෝක්ථන පිළිබඳ ව විමසා බලයි. ඒ අනුව, වෙළඳපොල මෙහෙයුම් කම්ටුව, උච්ඡාලතාව පිළිබඳ දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබා දෙන උච්ඡාලතා සම්බන්ධ දෙනික ප්‍රරෝක්ථන හා ඉහත කරුණු මත පදනම් වෙමින් පවත්නා මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අනුව එදිනෙදා තීරත විය යුතු විවට වෙළඳ කටයුතු හා ඒ සඳහා යොදා ගත යුතු උපකරණ හා කාල සීමාවන් පිළිබඳ තීරණය කරයි.

ඒ අනුව, වෙළඳපාල මෙහෙයුම් කම්ටුව විසින් එම රස්වීමේ දී මූදල් වෙළඳපාලට දුවයිලතාව ලබා දීම සඳහා හෝ මූදල් වෙළඳපාලින් දුවයිලතා අවශ්‍යාත්‍යන් කර ගැනීම සඳහා විවච වෙළඳපාල වෙන්දේසි පැවැත්විය යුතු බවට තීරණය කළේ නම් හෝ කිසිදු වෙන්දේසියක් නො පැවැත්විය යුතු බවට තීරණය කළේ නම්, ඒ පිළිබඳ තොරතුරු සැම ව්‍යාපාරික දිනයක දී ම, විවච වෙළඳපාල වෙන්දේසි පැවැත්වීමට භාවිතා කරන මංගල විද්‍යුත් වෙන්දේසි පද්ධතිය (Online Electronic Bidding System - OEDS) භා මූදල් වෙළඳපාල ගනුදෙනු භා තොරතුරු වාර්තා කිරීම සඳහා භාවිතා කරනු ලබන මධ්‍යම ඒකාබද්ධ වෙළඳපාල අධික්ෂණ පද්ධතිය (Central Integrated Market Monitor - CIMM) නරඟා විවච වෙළඳපාල කටයුතු සඳහා සහභාගී වීමට සුදුසුකම් ලැබූ ආයතනවලට එනම්, සියලු ම වාණිජ බැංකු, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ට භා සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට මහ බැංකුව වෙනුවෙන් දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව දැනුම් දෙයි. එම තොරතුරු අනුව අදාළ ආයතන, මහ බැංකුව විසින් පවත්වනු

ලබන විවට වෙළඳපොල වෙන්දේසි සඳහා සහභාගී වී තම දුවශීලතා අවශ්‍යතාවන් සපුරා ගැනීමට කටයුතු කරනු ලබයි.

තවද, දුවශීලතා කළමනාකරණයේ දී කෙටිකාලීන ව මෙන් ම දිගුකාලීන ව පවත්නා දුවශීලතා තත්ත්වයන් සැලකිල්ලට ගනී. ඒ අනුව, මහ බැංකුව, මුදල වෙළඳපොල තුළ කළ පවත්නා දුවශීලතා හිගයක් හෝ අතිරික්තයක් (Structural Liquidity Deficit / Surplus) සඳහා බලපෑම් කිරීමේ දී ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතය වෙනස් කිරීම හරහා ද බලපෑම් කරයි. ඒ අනුව, මුදල වෙළඳපොල තුළ දිගු කාලීන ව පවතින දුවශීලතා හිගයකට ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතය පහත හෙළීම මගින් අතිරේක දුවශීලතාවක් මුදල වෙළඳපොලට මුදාහරියි. එසේ ම, ව්‍යවස්ථාපිත සංවිත අනුපාතය ඉහළ දැමීම හරහා මුදල වෙළඳපොලහි දිගු කාලීන ව පවත්නා දුවශීලතා අතිරික්තය අවශ්‍යතාවය කර ගැනීමට ද කටයුතු කරයි. මුදල මණ්ඩලය විසින් එසේ සංවිත අවශ්‍යතා වෙනස් කළ විට එම තීරණ මුදල වෙළඳපොල තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීම දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කෙරෙයි.

3.1. විවට වෙළඳපොල හරහා මුදල වෙළඳපොල දුවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීම

මහ බැංකුව මුදල වෙළඳපොලහි දුවශීලතා හිගයක් පවතින විට විවට වෙළඳපොල හරහා අවශ්‍ය දුවශීලතාව ලබා දීමට මෙන් ම වෙළඳපොලහි දුවශීලතා අතිරික්තයක් පවතින විට දුවශීලතාව අවශ්‍යතාවය කිරීමට ද කටයුතු කරයි.

මහ බැංකුව විසින් විවට වෙළඳපොල හරහා දුවශීලතාව කළමනාකරණය කිරීමට විවිධ උපකරණ යොදා ගැනෙයි. ඒ අනුව, මුදල වෙළඳපොලට

1 වන වගුව: දුවශීලතා කළමනාකරණය සඳහා යොදා ගන්නා විවට වෙළඳපොල උපකරණ

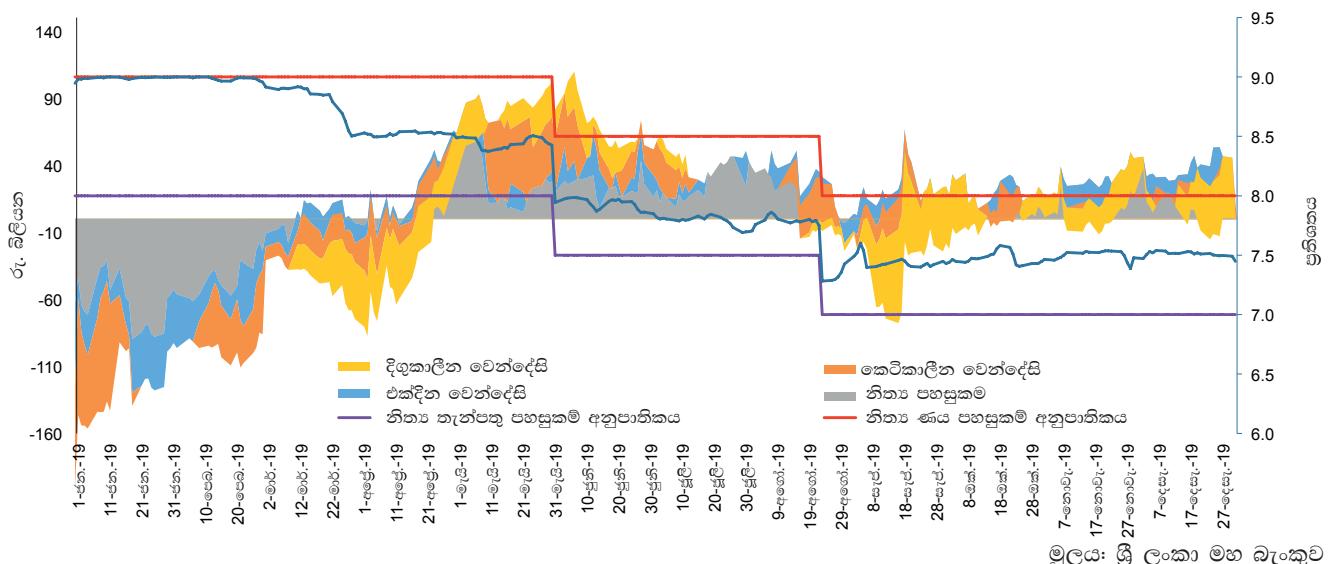
දුවශීලතාව අවශ්‍යතාවය කරගැනීමේ උපකරණ	දුවශීලතාව ලබාදෙන උපකරණ
එක් දින හා කෙටි කාලීන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙන්දේසි (දින 1-7) (Overnight & Short-Term Repo Auctions)	එක් දින හා කෙටි කාලීන ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසි (දින 1-7) (Overnight & Short-Term Reverse Repo Auctions)
දිගු කාලීන ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් වෙන්දේසි (දින 7 ට වැඩි - දින 90 ට අඩු) (Term Repo Auction)	දිගු කාලීන ප්‍රතිවිකුණුම් වෙන්දේසි (දින 7 ට වැඩි - දින 90 ට අඩු) (Term Reverse Repo Auctions)
භාණ්ඩාගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර ස්ථීර පදනම මත විකිණීම (Outright Sales of T-bills/bonds)	භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ස්ථීර පදනම මත මූලික ගැනීම (Outright Purchase of T-bill/bonds)
මහ බැංකු සුරක්ෂා විකුණුම් වෙන්දේසි (CBSL Security Sale Auctions)	මහ බැංකු සුරක්ෂා විකුණුම් ස්ථීර පදනම මත මූලික ගැනීම (Buy Back Facility of CBSL Securities)
විදේශ විනිමය පුවමාරු වෙන්දේසි (FX SWAPS, sell-buy)	විදේශ විනිමය පුවමාරු වෙන්දේසි (FX SWAPS, buy-sell)

3.1.1 විවට වෙළඳපාල වෙන්දේසි හරහා ද්‍රව්‍යීකාර අවගෝෂණය කර ගැනීම

(ආ) ප්‍රතිමිලදී ගැනීම වෙන්දේසි (Repo Auctions)

දේශීය මුදල් වෙළඳපාල තුළ අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීකාරකාවක් ඇති වූ විට, මහ බැංකුව විසින් මුදල් වෙළඳපාලෙහි සහභාගිත්ව ආයතනවලින් එමම, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු, ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් හා සේවක අර්ථසාධක අරමුදලින් ඔවුන්ගේ එම අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීකාර අවගෝෂණය කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තමන් සතු රජයේ සුරක්ෂිත විවට වෙළඳපාල වෙන්දේසි හරහා අලෙවි කිරීමට ප්‍රතිමිලදී ගැනීම වෙන්දේසි පවත්වයි. සහභාගිත්ව ආයතනවලට එම සුරක්ෂිත වෙන්දේසි හරහා මිලද දී ගත හැකි වේ. එම ආයතන විසින් මහ බැංකුවෙන් සුරක්ෂිත මිලට ගන්නා විට ඔවුන්ගේ අතිරික්ත අරමුදල් මහ බැංකුව තුළට ගළා ඒමෙන් දේශීය මුදල් වෙළඳපාලෙහි අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීකාර අඩු වේ. බැංකු ක්‍රමය සතු අතිරික්ත අරමුදල් මෙලෙස මහ බැංකුව වෙත ගළා ඒමට සැලැස්වීම් හරහා මහ බැංකුව විසින් දේශීය මුදල් වෙළඳපාල ද්‍රව්‍යීකාර කළමනාකරණය කරයි. මෙහි දී පවතින අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීකාරයේ ස්වභාවය මත පදනම් ව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විවට වෙළඳපාල සුරක්ෂිත වෙන්දේසි එක් දින, කෙටිකාලීන හා දිගුකාලීන පදනමින් පවත්වයි. මෙසේ මිලට ගත් සුරක්ෂිත අදාළ කළේ පිරෙන දිනයේ දී, උදාහරණයක් ලෙස, ප්‍රතිමිලදී ගැනීම එක් දිනක් සඳහා සිදු කළේ නම් ඊ ලග ව්‍යාපාරික දිනයේ දී

2 වන රුප සටහන: විවට වෙළඳපාල වෙන්දේසි (එක් දින, කෙටිකාලීන සහ දිගුකාලීන) සහ නිත්‍ය පහසුකම හරහා ලබාදුන් හා අවගෝෂණය කරන ලද ද්‍රව්‍යීකාර සහ ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපාල එක් දින ගනුදෙනුවල බරිත සාමාන්‍ය ඒක්ෂණ මුදල් පොලී අනුපාතිකයේ හැසිරීම - 2019

ද කෙටි කාලීන හෝ දිගු කාලීන පදනම මත ප්‍රතිමිලදී ගැනීම සිදු කළේ නම් සුරක්ෂිත අදාළ විවිසගත් දින ගණන් අනුව එලැංකින ව්‍යාපාරික දිනයේ දී ද මහ බැංකුව විසින් ආපසු ලබාගෙන, ඊට අදාළ වන මුදල සහ පොලිය මහ බැංකුවේ පවත්වා ගෙන යනු ලබන අදාළ ආයතනයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ ප්‍රාථමික ප්‍රතිමිලදී ගැනීම විවට වෙළඳ කටයුතු වෙන්දේසි හරහා මහ බැංකුවෙන් රජයේ සුරක්ෂිත මිලදී ගන්නා විට, එම සුරක්ෂිත මහ බැංකුවේ ඇති සුරක්ෂිත ප්‍රතිමිලදී ගැනීම මාරු කෙරෙන අතර ගනුදෙනුව කළුවිරෙන දිනයේ දී තැවත සුරක්ෂිත මහ බැංකුවේ සුරක්ෂිත ප්‍රතිමිලදී ගැනීම මාරු කෙරෙයි. ඊට අදාළ පොලිය, විවිස ගන්නා ලද කළුවිරීමේ කාල පරිච්ඡේදය අනුව අදාළ සහභාගිත්ව ආයතනයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ ප්‍රාථමික මහ බැංකුව විසින් බැර කෙරෙයි. වර්තමානයේ දී මෙම සුරක්ෂිත මාරු කිරීම හා අදාළ අරමුදල් ගෙවීම් නියමිත දිනයේ දී ස්වයාන්ත්‍රිය ව පද්ධති හරහා සිදු වේ.

(ඇ) හාන්බාගාර බැඳුම්පත්/හාන්බාගාර බැඳුම්කර ස්ථීර පදනම මත විකිණීම (Outright Sales of T-bills)

මුදල් වෙළඳපාල තුළ පවතින කළු පවත්නා අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීකාර අවගෝෂණය පරාගැනීම සඳහා මහ බැංකුව සතු හාන්බාගාර බැඳුම්පත්/බැඳුම්කර විවට වෙළඳපාල වෙන්දේසි හරහා සහභාගිත්ව ආයතනවලට ස්ථීර පදනමින් (Permanent Basis) විකුණයි. ගනුදෙනුව ස්ථීර පදනමින් සිදු කරන බැවින් එම බැඳුම්පත්/බැඳුම්කර නැවත මහ බැංකුව

මිලට ගැනීම සඳහා දිනයක් ගිවිස ගැනීම සිදු නො වේ. එම ලෙස විවට වෙළඳ කටයුතු වෙන්දේසි හරහා අදාළ ආයතන ස්ථීර පදනම් සුරක්ම් මිලදී ගත් පසු, ගනුදෙනුවට අදාළ මුදල මහ බැංකුවේ තත්ත්කාලීන දළ පියවීම් පද්ධතිය හරහා මහ බැංකුවේ ජ්‍යෙගම ගිණුමට බැර වෙන අතර, අදාළ සුරක්ම්පත ලංකා සෙකියෝ (LankaSecure) හි පවත්වා ගෙන යන සුරක්ම් ගිණුම හරහා එය මිලදී ගත් ආයතනයේ සුරක්ම් ගිණුමට මාරු වේ. එසේ එම ආයතන විසින් මහ බැංකුවේ විවට වෙළඳපොල වෙන්දේසි හරහා මිලට ගත් මුළු බිල්පත්/බැඳුම්කරවලට අදාළ අරමුදල් මහ බැංකුවට ගළා ඒමත් සමග දේශීය මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව එම ප්‍රමාණයෙන් ම අඩු වේ. එසේ ම, ගනුදෙනුවලට අදාළ සුරක්ම්පත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ඇති රජයේ සුරක්ම්පත් ගිණුමෙන් අදාළ ආයතනවලට මාරු වීමත් සමග මහ බැංකුව සතු හාන්චිගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර තොගය එම ප්‍රමාණයෙන් පහළ යයි.

3.1.2 විවට වෙළඳ කටයුතු හරහා ද්‍රව්‍යීලතාව බඩාදීම

(අ) ප්‍රතිවිකුණුම වෙන්දේසි (Reverse Repo Auctions)

දේශීය මුදල් වෙළඳපොල තුළ ද්‍රව්‍යීලතා හිගයක් පවතින විට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ප්‍රතිවිකුණුම වෙන්දේසි හරහා වෙළඳපොල සහභාගිත්ව ආයතනයන්ට ද්‍රව්‍යීලතාව ලබා දීමට කටයුතු කරයි. මෙහි දී අවශ්‍ය අරමුදල් ලබාගැනීම සඳහා එම සහභාගිත්ව ආයතන ඔවුන් සතු හාන්චිගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර තාවකාලික ව මහ බැංකුවට විකුණයි. එසේ ප්‍රතිවිකුණුම කිරීමේ දී අදාළ සුරක්ම්පත ඇපැකරයක් ලෙස මහ බැංකුව වෙත තබාගෙන ඒ සඳහා අදාළ අරමුදල් සහභාගිත්ව ආයතනයන්ට ලබා දෙයි. මෙම වෙන්දේසි ද එක් දින, කෙටි කාලීන හා දිගු කාලීන ලෙස පැවැත්වෙයි. මෙම ක්‍රියාවලිය හරහා මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව තාවකාලික ව අදාළ කාලපරිවර්තේයේ දී වැඩි වේ. හිග ද්‍රව්‍යීලතා සහිත දේශීය මුදල් වෙළඳපොලහි සහභාගිත්ව ආයතනවලට තමා සතු හාන්චිගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර හාවිත කර තම ද්‍රව්‍යීලතා අවශ්‍යතා තාවකාලික ව සපුරා ගැනීමේ හැකියාව මේ මගින් ලබා දෙයි. තැවත කළේ පිරෙන දිනයේ දී මහ බැංකුව අදාළ සුරක්ම් ආපසු එම ආයතනයේ සුරක්ම් ගිණුමට මාරු කරනු ලබන අතර ඒ සඳහා කළේ පිරෙන දිනයේ දී අදාළ ආයතනය ලබා ගත් මුදල සහ රට අදාළ පොලිය මහ බැංකුවට ගෙවිය යුතු වේ. කළේ පිරෙන දිනයේ දී අරමුදල් තැවත මහ බැංකුවට ගළා එම නිසා තැවත එම ප්‍රමාණයෙන් ද්‍රව්‍යීලතාව අඩු වේ.

(ආ) හාන්චිගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර ස්ථීර පදනම මත මිලදී ගැනීම (Outright Purchase of T-bill/bonds)

මුදල් වෙළඳපොලහි දිගුකාලීන ව ද්‍රව්‍යීලතා හිග යක් පවතින විට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍යීලතාව ස්ථීර පදනම් ලබාදීම සඳහා විවට වෙළඳපොල වෙන්දේසි හරහා මහ බැංකුව විසින් ස්ථීර පදනම් සුරක්ම්පත් මිලට ගනු ලබයි. හාන්චිගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර ස්ථීර ලෙස සහභාගිත්ව ආයතන වෙතින් කළේ පිරීමට පෙර මහ බැංකුව විසින් විවට වෙළඳපොල වෙන්දේසි හරහා ස්ථීර පදනම් මිලදී ගත් විට රට අදාළ අරමුදල් එම ආයතනවලට ගළා යන අතර, එම සුරක්ම්පත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සුරක්ම්පත් ගිණුමට බැර වේ. මෙම ක්‍රියාවලිය හරහා මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව වැඩි වේ. එසේ ලබා දුන් ද්‍රව්‍යීලතාව හාන්චිගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර කළුපිරෙන දිනය තෙක් මුදල් වෙළඳපොල තුළ පවතිනු ඇත. එසේ මිලදී ගත් හාන්චිගාර සුරක්ම්පත් මහ බැංකුව විසින් පවත්වා ගෙන යනු ලබන හාන්චිගාර බිල්පත්/බැඳුම්කර තොගයට එකතු වී එම ප්‍රමාණයෙන් මහ බැංකුවේ බිල්පත්/බැඳුම්කර තොගය ඉහළ යනු ඇත. මෙම ක්‍රියාවලියේ දී සහභාගිත්ව ආයතනයන්හි ද්‍රව්‍යීලතාව ස්ථීර පදනම් වැඩි වුව ද, එම සුරක්ම්පත් අදාළ කළේ පිරෙන දිනයේ දී, රජය විසින් රට අදාළ මුදල මහ බැංකුවේ ඇති හාන්චිගාරයේ නියෝජ්‍ය ලේකම්ගේ ගිණුමට (DST Account) බැර කළ විට මහ බැංකුව රට අදාළ මුදල එම ගිණුමෙන් හර කරගෙන අදාළ සුරක්ම්පත රජයේ සුරක්ම්පත් ගිණුමට මාරු කෙරෙයි. මෙහි දී සුරක්ම්පත කළේ පිරෙන දිනයේ දී (Date of Maturity) මුදල් ප්‍රවාහයන් මහ බැංකු ගිණුම තුළට ගළා එමේ ප්‍රතිච්චයක් ලෙස මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව එම ප්‍රමාණයෙන් ම අඩු වීම කෙරෙහි බලපායි.

3.2 නිතිය පහසුකම (Standing Facilities) හරහා වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතා කළමනාකරණය කිරීම

විවට වෙළඳපොල වෙන්දේසි හරහා ද්‍රව්‍යීලතා අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට නො හැකි වූ සහභාගිත්ව ආයතනයන්ට නිතිය පහසුකම හරහා තම ද්‍රව්‍යීලතා අවශ්‍යතා සපුරා ගත හැකි වේ. නිතිය පහසුකම දෙයාකාර වේ. එනම්,

- නිතිය තෙය පහසුකම (Standing Lending Facility) සහ
- නිතිය තැන්පතු පහසුකම (Standing Deposit Facility) වේ.

මහ බැංකුව විසින් විවට වෙළඳපොල වෙන්දේසි පැවැත්වීමේ දී සමස්ත ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්වය

සැලකිල්ලට ගෙන ප්‍රතිමිලදී ගැනීම හෝ ප්‍රතිවිතුණුම් වෙන්දේසි සිදු කෙරයි. උදාහරණයක් ලෙස, සමස්ත ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්වය සැලකිල්ලට ගෙන, මහ බැංකුව විසින් පවත්වනු ලැබුවේ ප්‍රතිමිලදී ගැනීම වෙන්දේසියක් නම්, හිග ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්වයන් පවතින සහභාගිත්ව ආයතනවලට ඒ හරහා තම ද්‍රව්‍යීලතා අවශ්‍යතා ඉටු කරගැනීමට නො හැකි වේ. ඒ සේ ම, සහභාගිත්ව ආයතනයන්ට දිනය අවසානයේ ව්‍යාපාර කටයුතුවලින් පසු තවත් පියවිය යුතු ගෙවීම ඇති විට ඒ සඳහා වාණිජ බැංකුවලට තම ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය පවත්වා ගැනීම සඳහා අරමුදල් අවශ්‍ය විය හැකි ය. මේ සඳහා නිත්‍ය ගිය පහසුකම යටතේ අදාළ පොලියට යටත් ව මහ බැංකුවෙන් අරමුදල් එක් දින පදනම් ගියට ගත හැකි අතර මේ සඳහා භාණ්ඩාගාර බිල්පත් හෝ බැඳුම්කර ඇප සුරකුම් ලෙස තැබිය යුතු වේ. නිත්‍ය ගිය පහසුකම ලබා ගැනීම වෙනුවෙන් එම ආයතනය, ඒ අවස්ථාවේ දී බල පැවැත්වන පොලී අනුපාතිකය අනුව අදාළ පොලිය මහ බැංකුවට ගෙවිය යුතු වේ. තව ද, අතිරික්ත ද්‍රව්‍යීලතා සහිත ආයතනවලට නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම හරහා තම අතිරික්ත අරමුදල් එක් දින පදනම් මහ බැංකුවේ තැන්පත් කළ හැකි අතර මෙය ඇප සුරකුම් රහිත ගනුදෙනුවක් වේ. නිත්‍ය තැන්පතු සඳහා ඒ ඒ අවස්ථාවේදී බලපැවැත්වන පොලී අනුපාතිකය පරිදි අදාළ පොලිය මහ බැංකුව විසින් කළේපිරෙන දිනයේ දී එනම්; ගනුදෙනුව සිදු කළ දිනට පසු එළඹින ව්‍යාපාරික දිනයේ දී ගෙවනු ලබයි. නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම හරහා අතිරික්ත අරමුදල් මහ බැංකුවට ගො එමහි ප්‍රතිච්චයක් ලෙස මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව එම ප්‍රමාණයෙන් ම අඩු වන අතර, නිත්‍ය ගිය පහසුකම හරහා මුදල් වෙළඳපොලට අරමුදල් ගො යැමෙන්, මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව එම ප්‍රමාණයෙන් ම එක් දින පදනම් වැඩි වීම කෙරෙහි බලපායි.

නිත්‍ය පොලී අනුපාතික අඩු වැඩි කිරීම මගින් ආර්ථිකයේ අනෙකුත් පොලී අනුපාතික කෙරෙහි වකු ලෙස බලපැමි කළ හැකි අතර, මෙම නිත්‍ය පොලී අනුපාත කොරෝඩ් වෙනස් කළ යුතු ද යන්න වරින් වර මුදල් මෙවැනිය විසින් වීමරුනය කරනු ලබයි. මෙම නිත්‍ය පහසුකම ලබා දීමේ දී මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අනුව විටින් විට යම් යම් සිමා පැනවීම් සිදු කිරීමේ හැකියාව මහ බැංකුවට පවති. උදාහරණයක් ලෙස වාණිජ බැංකු තම අතිරික්ත අරමුදල් එක්ෂණ මුදල් වෙළඳපොලහි (Call Money Market) හෝ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ප්‍රතිමිලදීගැනුම් වෙළඳපොලහි (Repo Market) ගියට නො දී එම අතිරික්තය මහ බැංකුවේ තැන්පත් කිරීම සඳහා අඩු විට ව පැමිණීමේ ප්‍රවණතාවක් ඇත්තෙම්, වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව නිසි

ලෙස බෙදී යැමට බාධා පැමිණීමත් පොලී අනුපාතයන්ට විය හැකි අතිතකර බලපැමි සැලකිල්ලට ගෙන එ වැනි අවස්ථාවල මහ බැංකුවේ මැදිහත් වීමෙන් යම් යම් සිමාවන් පැනවීම හරහා නිත්‍ය පහසුකම හාවිතය සම්බන්ධයෙන් බලපැමි කෙරයි. උදාහරණයක් ලෙස 2014 වසරේ දී නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම කුවුල්ව ඇතැම් වාණිජ බැංකු විසින් නිරන්තරයෙන් අධික ලෙස හාවිත කිරීමේ ප්‍රවණතාවක් අඩු විට වර්ධන අපේක්ෂාවන්ට මෙන් ම මූල්‍ය පද්ධතියේ ස්ථාවිතාවට ද පිතකර නොවන බව නිරික්ෂණය කළ මුදල් මෙන්ඩලය නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම හාවිතය පිළිබඳ සිමා පනවන ලදී. තවද, නිත්‍ය පහසුකම ලබා දීමේ දී යම් ආයතනයකට මෙම නිත්‍ය පහසුකම ලබාදීම හෝ අන්තිග්‍ර්‍යිට්වීම පිළිබඳ ව තීරණය කිරීමේ බලය මුදල් මෙන්ඩලය සතු වේ. වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව කළමනාකරණය කිරීම සඳහා මහ බැංකුව නිත්‍ය පහසුකම ද ඉහත සඳහන් කළ පරිදි යොදා ගති.

3.3 ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය (Statutory Reserve Ratio) වෙනස් කිරීම හරහා වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතා කළමනාකරණය කිරීම

පෙර සඳහන් කළ පරිදි, මහ බැංකුව විසින් නියම කරන ලද ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුකූල ව, සියලු ම වාණිජ බැංකු, තම තැන්පතු වගකීම් අනුව අදාළ කාල සිමාවේ දී (Reserve Maintenance Period) ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත (Statutory Reserve) පවත්වා ගත යුතු වේ. ඒ අනුව, සියලු ම වාණිජ බැංකු විසින් මහ බැංකුවේ තම ජ්‍යාම ගිණුමේ ඒ සඳහා අදාළ ගේෂයන් දෙනීන් ව පවත්වා ගෙන යනු ලබයි.

මුදල් වෙළඳපොල තුළ අඩු විට දිගු කාලීන ව පවතින ද්‍රව්‍යීලතා හිගයක් හෝ අතිරික්තයක් (Persistent Deficit or Surplus) ඇති විට දී ද්‍රව්‍යීලතාව කෙරෙහි බලපැමි කිරීමට මහ බැංකුව මෙම සංචිත අවශ්‍යතා අනුපාතය යොදා ගතියි. උදාහරණයක් ලෙස අඩු විට ද්‍රව්‍යීලතා හිගයක් ඇති අවස්ථාවක ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අඩු කිරීම තුළින් වාණිජ බැංකු මහ බැංකුවේ අතිවාර්යයෙන් පවත්වා ගත යුතු ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත/ගේෂය අඩු විමෙන්, එම අතිරේක අරමුදල්, මුදල් වෙළඳපොලට ගො ගෙන යැමෙන් ද්‍රව්‍යීලතාව වැඩි වේ. ඒ සේ ම, අනෙක් අතට සංචිත අනුපාතය වැඩි කිරීම තුළින් ඒ සඳහා වාණිජ බැංකු පවත්වා ගත යුතු අරමුදල් ප්‍රමාණය වැඩි වීමත් සමග මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතා අඩු විමෙන් කෙරෙහි බලපායි.

වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව කළමනාකරණය කිරීමේ දී මුදල් වෙළඳපොල තුළ කළ පවත්නා ද්‍රව්‍යීලතා හිගයක් හෝ අතිරික්තයක් සඳහා බලපැමි කිරීමට මහ

බැංකුව විසින් ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය වෙනස් කිරීම හාටිත කෙරයි. ඒ අනුව, 2019 වසරේදී දේශීය මුදල් වෙළඳපොල තුළ ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්වය මත වන පිඩිනය අවම කිරීම සඳහා 2019 මාර්තු මස 1 වන දින සිට බලපෑවැත්වෙන පරිදි සංචිත අනුපාතය සියයට 6.00 සිට සියයට 5.00 දක්වා පදනම් අංක 100 කින් පහත හෙළන ලදී.

4. 2019 වසර තුළ සිදු වූ නව ප්‍රවර්ණය

විට වෙළඳ කටයුතු තවදුරටත් පූජාල් කරමින් ස්ථීර පදනම මත ද්‍රව්‍යීලතාව ලබා දීමට හා අවශ්‍යතාවය කිරීමේ උපකරණයක් ලෙස මෙතෙක් පැවති හාන්චිගාර බිල්පත්වලට අමතර ව 2019 සැප්තැම්බර මාසයේදී හාන්චිගාර බැඳුම්කර ද උපකරණයක් ලෙස හඳුන්වා දුනි. මේ මගින් මෙතෙක් කල් තම දිග කාලීන ද්‍රව්‍යීලතා අවශ්‍යතා ස්ථීර පදනම මත රාජ්‍ය සුරක්ෂිත මුදල් මිලදී ගැනීමේ/විකිණීමේ වෙන්දේසි හරහා සපුරා ගැනීමට හාන්චිගාර බිල්පත්වලට පැවති අවස්ථාව හාන්චිගාර බැඳුම්කරවලට ද ලැබීම සහභාගිකරුවන්ට වඩාත් හිතකර විය.

තව ද, බැංකු නො වන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ ද්‍රව්‍යීලතා අවශ්‍යතා මගින් මුදල් වෙළඳපොල පොලී අනුපාත මත ඇති වන අනවශ්‍ය පිඩිනය ලිඛිල් කිරීම සහ එම ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන්ගේ එක් දින ද්‍රව්‍යීලතා අවශ්‍යතා සපුරාලීමේ අවශ්‍යතාව සැලකිල්ලට ගනිමින් 2019 සැප්තැම්බර මාසයේදී බැංකු නො වන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා ප්‍රතිච්චුම් පහසුකමක් හඳුන්වා දුන් අතර, එය බැංකු නො වන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා වන ද්‍රව්‍යීලතා ආධාරක පහසුකම (Liquidity Support Facility) ලෙස හැදින්වේ.

ඒ අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සහභාගිත්ව ආයතනය සඳහා ස්ථීර පදනමින් ද්‍රව්‍යීලතාව ලබා දීමේ අරමුණින් ද්‍රව්‍යීලතාව වෙළඳපොලෙන් ස්ථීර පදනම මත මිලට ගැනීම සඳහා වූ ප්‍රථම වෙන්දේසිය 2019 සැප්තැම්බර මස 19 වන දින පවත්වන ලදී. 2019 වසරේදී හාන්චිගාර බැඳුම්කර ස්ථීර පදනමින් විකිණීම සිදු නො කළ අතර, ස්ථීර පදනමින් හාන්චිගාර බැඳුම්කර මිලදී ගැනීමේ වෙන්දේසි හරහා 2019 වසරේදී ලබා දුන් මුළු ද්‍රව්‍යීලතාව රුපියල් බිලියන 47.7ක් විය. බැංකු නො වන ප්‍රාථමික අලෙවිකරුවන් සඳහා ඔවුන්ගේ කෙටිකාලීන ද්‍රව්‍යීලතා අවශ්‍යතා සපුරා ගැනීමට ද්‍රව්‍යීලතා ආධාරක පහසුකම යටතේ වූ ප්‍රථම වෙන්දේසිය 2019 සැප්තැම්බර මස 06 වන

දින පවත්වන ලද අතර, 2019 වසරේදී මෙම පහසුකම යටතේ ලබාදෙන ලද ද්‍රව්‍යීලතාව රුපියල් බිලියන 22.6ක් විය.

5. සාරාංශය

මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව විවිධ සාධක නිසා විවිධ විට වෙනස් වන අතර, එම ද්‍රව්‍යීලතා තත්ත්වයන් නිසි ලෙස කළමනාකරණය නො කළහොත් ඉන් පොලී අනුපාතිකයට බලපෑම් ඇති වේ. මහ බැංකුව, ඉහත සාකච්ඡා කරන ලද මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ හරහා මුදල් වෙළඳපොල ද්‍රව්‍යීලතාව කළමනාකරණය කරමින් තම මෙහෙයුම් ඉලක්කය වන ඒක්ෂණ වෙළඳපොල එක්නින් ගනුදෙනුවල බරිත සාමාන්‍ය පොලී අනුපාතිකය මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරයට අදාළ ව පවත්වා ගැනීමට කටයුතු කරයි. ද්‍රව්‍යීලතා කළමනාකරණය නිසි පරිදි සිදු කිරීම හරහා මුදල් ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයුම් ඉලක්කය වන ඒක්ෂණ මුදල් වෙළඳපොලෙහි එක් දින ගනුදෙනුවල බරිත සාමාන්‍ය මුදල් අනුපාතිකය, අපේක්ෂිත මට්ටමේ තබා ගැනීම හරහා අනෙකුත් පොලී අනුපාතවල හැසිරීම සඳහා සංයුතා ලබා දීම සිදු කරයි. ඒ අනුව, අනෙකුත් පොලී අනුපාතික වෙත ද එය සන්නිවේදනය වන ඇතැයි ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව අපේක්ෂා කරයි.

මේ අනුව, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ඉහත සාකච්ඡා කළ පරිදි සුයුස් මුදල් ප්‍රතිපත්ති උපකරණ හාවිතා කරමින් ද්‍රව්‍යීලතා කළමනාකරණය කිරීම හරහා පොලී අනුපාතය හැසිරීම් සම්බන්ධයෙන් වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරන බව පැහැදිලි වේ.■

මූලාශ්‍ර:

1. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2019, "මූල්‍ය අංශයේ කාර්යභාරය සහ පද්ධති ස්ථාපිත වාර්ෂික වාර්තාව"
2. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2019, "ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ගිණුම් කටයුතු - දේශීය මෙහෙයුම් කටයුතු" වාර්ෂික වාර්තාව.
3. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව 2017, "විශේෂ සටහන 8 ව්‍යුහාත්මක ද්‍රව්‍යීලතා කළමනාකරණය: ඉදිරි දැක්ම" වාර්ෂික වාර්තාව .
4. Central Bank of Sri Lanka, Monetary Policy [ONLINE] Available at: <https://www.cbsl.gov.lk> [Accessed 05 January 2020]